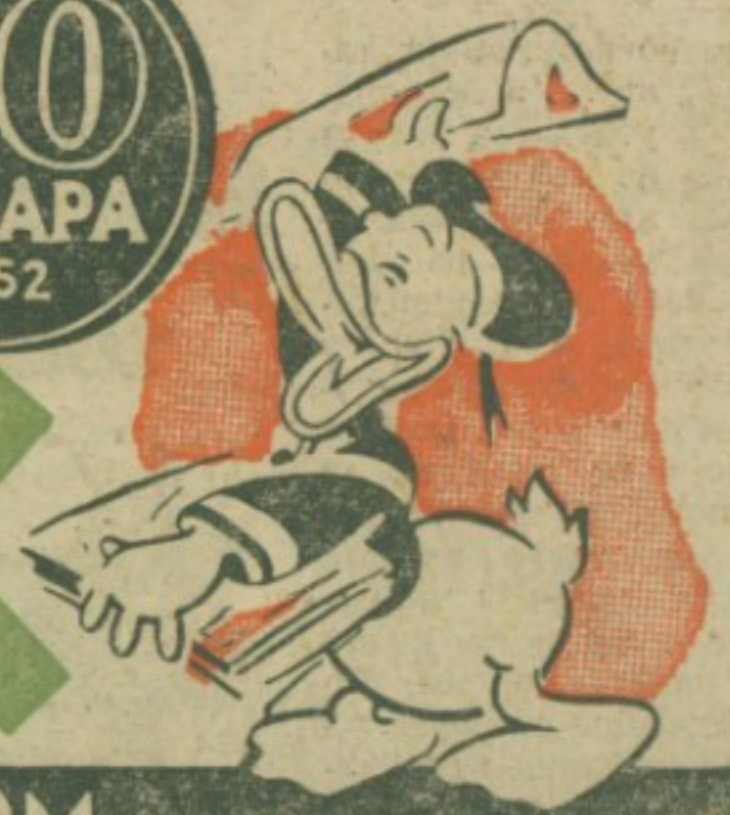

ПОЛИТИКИН ЗАБАВНИК

20
ДИНАРА
1952

ИЗЛАЗИ СУБОТОМ

Година XX — Број 316 — Субота, 18 јануар 1958

СТРИЦ МРГУД *истинско вог* МИКНИЈА

ПА... ИЗГЛЕДА ДА ЈЕ СТРИЧЕВ КЛУБ ГОТОВ! ДА ВИДИМ ЈОШ КАКО СТОЈЕ СТВАРИ У ДЕЛУ ОДРЕЂЕНОМ ЗА ЖИВОТИЊЕ!

ЈЕ Л' ГОТОВО, МИКО?

БАШ ЗАВРША-ВАМ!

УСТВАРИ... ПРВОГ ГОСТА ВЕК СМО ДОБИЛИ!

А САД, ЧИКА МРГУДЕ, ДОЗВОЛИ ДА ТИ ПРЕДАМ КЛУЧ ОД ТВОГ КЛУБА!

ХВАЛА, СИНОВЧЕ! И ЈА И МОЈИ ПРИЈАТЕЉИ ЦЕНИМО ТВОЈЕ ДЕЛО!

ДАЛ' ШТО СЕ ТИЧЕ КЛУЧА... НЕКЕ МИ БИТИ ПОТРЕБАН! ЕВАНГЕЛИНА!

ЈЕР ОВДЕ СЕ ВРАТА НИКАД НЕКЕ ЗАКЛУЧАВАТИ! КО ПОД ЗАЖЕЛИ ДА УЂЕ БИКЕ НАМ ДОБРОДОШАО!

А САД... ДА СЕ ПОЧАСТИМО ЗБОГ НОВОГ ДОМА КОЈИ СИ НАМ ПОДИРАО, СИНОВЧЕ!

МИКИ, У ИМЕ СВИХ НАС... ОД ТЕТОВИРАНОГ ЧОВЕКА ДО ЖЕНЕ С БРАДОМ... ЈА ТИ СЕ ЈОШ ЈЕДНОМ ЗАХВАЉУЈЕМ!

НЕ МОГУ ДА ОДОЛИМ! МОРАМ ДА ВАС ПОЉУБИМ!

НЕ... МОЛИМ ВАС, ГОСПОЂО... ОВАЈ ГОС' НЕ... ОВАЈ, ГОСПОЋИЦЕ... ХА-ХА! УО! ГОЛИЦАТЕ МЕ!

ЛАКУНО, СТРИЧЕ! НАДАМ СЕ ДА КЕШ ДОБРО СПАВАТИ У НОВОМ ДОМУ!

А... ХМ... МОРАМ НЕШТО ДА ТИ ПРИЗНАМ, МИКИ... НЕ ЗНАМ КАКО ДА ТИ ТО КАЖЕМ... ПОСЛЕ СВЕГА ШТО СИ ЗА МЕНЕ УЧИНИО!

ШТА ЈЕ, СТРИЧЕ? МОЖЕШ ТИ ЗНАШ, ЈА САМ ТВОЈ НАЈБЛИЖИ СРОДНИК!

ЈА УОПШТЕ НИСАМ ТВОЈ СТРИЦ! ЈА САМ ВАРАЛИЦА!

НИСИ МОЈ СТРИЦ? ПА ЈА ЗА ТЕБЕ ЗНАМ ОТКАКО САМ СЕ РОДИО!

ИПАК... ЈА САМ ВАРАЛИЦА... ПРЕВАРИО САМ ТЕ!

ТВОЈ ПРАВИ СТРИЦ БИО ЈЕ МОЈ РАТНИ ДРУГ... А КАД ЈЕ ОН ПОГИ-НУО, ЈА САМ УЗЕО ЊЕГОВО ИМЕ... ЈА НИКАД НИСАМ ИМАО ПОРОДИ-ЦУ... НИ РОДИНУ!

И НЕКЕШ ДА НАС ИЗБАЦИШ НАПОЉЕ? ПРАВ ИЛИ НЕ... ТИ СИ ИПАК МОЈ НАЈМИЛИИ СТРИЦ!

ЗБОГОМ, ЧИКА МРГУДЕ! ЖЕЛИМ ТИ СВЕ НАЈЛЕПШЕ... И ТЕБИ И ТВОЈИМ ПРИЈАТЕЉИМА!

КРАЈ

У овом броју:

ТАЈАНСТВЕНА
ПЛАНИНА
„ЗЕЛЕНА ВЕНЕ-
ЦИЈА“
ВОЛТЕР — ОТАЦ
РЕКЛАМЕ
и други чланци и заним-
љивости.

СТРИПОВИ: Мики,
Флаш Гордон, Веверица
Пери, Хајдук Станко,
Патак Паја, Непобедиви
Викинг, Од Икара до ра-
кете, Доживљаји Тома-
хаека и малог Денија

Као астрономија, тако је и астрономија — наука о међупланетарним летовима — настала из погледа на неба и размишљања о звездама. Али, док су се астрономијом бавили научници или, пре њих, звездознаници, који су ипак имали извесног појма о звездама, о путовању на друге планете прво су размишљали и маштали они који нису имали никаквог научног знања. То су били многобројни људи од пера, који су знање надокнађивали маштом и, зачудо, често предвиђали поједине научне открића.

Проналазак увеличавајућег стакла, у 17 веку, отворио је нове хоризонте не само на земљи, већ и према небу. Људе све више интересује шта се тамо налази и отауда машта не престаје да ствара снове који су све до пре неколико година изгледали нестварљиви чак и научним духовима.

После Енглеца Вилкинса, који је пре више од два столећа написао књигу „Нова посматрања звезда“, Сирано де Бержерак је 1649 издао своје „Путовање на Месец“. Од тога доба све више је „непованих“ који говоре о оваквим, занимљивим али и „немогућим“ и „смешним“, плановима. Немац Киндерман сасвим озбиљно препоручује да се начини огроман балон који треба „испуњити“ празнином. Балон ће затим да однесе пет људи — не на Месец, јер то су већ многи предвидели! — право на један од Марсових сателита. Пред крај 18 века појављује се једна прича у којој се описују Меркуровци који долазе да нам врате посету. Њихову летелицу машину покретао је електрицитет.

Деветнаести век и прве године двадесетог, у коме почиње стварно доба астрономије, пуни су писања које је захватила „космичка психоза“. Ласниц је 1897 замислио једно „негативно“ платно које може да се одбаци у свемир помоћу атомске кише која је дошла из космоса. Познати енглески писац Велс замислио

пају атоми, који тако, уз помоћ човечије мисли, добијају већу снагу.

Године 1924, Гончарев сабија сунчеве зраке и конзервира их, а 1925 Арелски даје снагу Марсовцима да створе „аеролиса“, неку врсту вештачке мале планете која има сопствену атмосферу, а њоме се управља помоћу енергије која се црпи од Сунца.

Чудесни напредак у области радионије отворио је романописцима нове хоризонте. А-

Дела која су будила ИНТЕРЕСОВАЊЕ ЗА

МЕЃУПЛАНЕТАРНИ ЛЕТ

је 1901 године „Каворит“, који може свако тело да ослободи гравитационе силе. Његова међупланетарна машина начињена је од стакла и астерта за завесама. Она ће се кретати у оном правцу на чијој се страни подигне завеса.

Књижевник Крижановски је 1910 „пронашао“ како се расклапају и на нови начин скла-

ли, пошто нису били у стању да схвате суштину проналаска, њихова дела кинте нетачним тумачењима и претпоставкама сваке врсте. Тако, на пример, један познати писац говори 1928 године о извесном зраку „Р“, помоћу кога он може да премешта ствари како по Земљи, тако и у вазнони, све то уз помоћ радио-таласа.

У забавној књижевности било је толико много писаца ове врсте да је немогућно набрајати чак ни оне значајније међу њима. Да поменемо само то да су после нових проналасака из области радијације, учињених 1873, романописци Фор и Графињи у Француској (1889) и Красногорски (1913) у Русији створили своја дела користећи се резултатима ове науке. Код њих је, углавном, било речи о направи у облику огромне плоче, која се одликује тиме што сунчеви зраци могу да је покрећу неограничено дуго.

Извесни писци замишљали су кретање на принципу акције и реакције, а то је једини метод од свих осталих који може да се примени у данашњој науци. Но, иако је тај начин кретања био исправно замишљен, он није могао да утиче на научну мисао, јер није имао стручне подлоге.

Међу најнаменитије претече савремених астронаутичара, свакако долази Жил Верн. Он је својим делима разбуктавао машту многих деака, који су се дошито озбиљно бавили мишљу да остваре те своје снове. И у Русији је постојао један писац, А. П. Феодоров, који је потстакло многе да се запитају зашто би међупланетарни лет био нестварљив. Феодоров је пробудио велико интересовање за космичке летове и код Константина Едуардовича Шолоховског, стварног зачетника астронаутике, који је 1903 године израдио први пројект ваздушне ракете, а касније је усавршио, дајући јој одлике које она данас има.

Књижевници који су за последња два столећа испунили библиотеке читалаца милионима примерака фантастичних романа и приповедака о путу на Месец и на друга небеска тела нису ни у ком случају праве претече егзактне астронаутике. Па ипак, не може ни се оспорити заслуга коју стварно имају: својим делима снажније су будили интересовање за међупланетарни лет, тако да су научници, потстирани у том правцу, дошли пре до постојећих резултата него да ови претеча није било.

Мач је одувек био симбол борбе. И ова два укрштена плава мача симболизују једну борбу, мада се она није водила на бојном пољу.

Саксонски изборни кнез Август Јаки затворио је алхимичара Јохана Бетгера у мрачну хелији-лабораторију замка Кенигштајн и наредио му да, како зна и уме, пронађе тајанствени „камен мудрости“ који би могао сваки метал да претвори у злато. Пролазили су дани, месеци и године, а Бетгер је неуморно покушавао да гађе тражени камен и да тако искупи своју слободу.

Једном се Бетгер, неким случајем, срео с познатим научником — математичарем Еренфридом Чирнхаузеном, који му је казао:

— Постоји ли камен мудрости? Не знам и нико то не зна. Али, ево задатка који је достојан тога да му човек посвети своје снаге и време: наћи тајну порцелана...

Порцелан, тај заслепујуће бео, танак, тврди и трајан материјал, пронашли су Кинези. Европљани су вековима покушавали да открију ту „кинеску тајну“: много пута слали су у Кину своје уходе. Али,

дознали су веома мало. Поред тога, обавештења која су уходе доносила била су противречна, па чак и неистинита. Причало се да Кинези претварају у прах љуштуре шкољки „порцела“, да том праху додају још нешто и да ту смесу пеку у пећима. По имену тих шкољки, бели скупљени материјал добио је у Европи име „порцелан“. Али, шта Кинези додају праху од шкољки, остала је тајна.

Бетгера је заинтересовао Чирнхаузенов предлог. Кинески порцелан био је у Европи цењен исто колико и злато. Саксонски изборни кнез, онај исти који га је затворио, плаћу је огромне суме за предмете од кинеског порцелана, а једном је чак за пет ваза које су му се нарочито биле свиделе дао пруском краљу Фридриху чету својих војника. Можда ће ми, размишљао је Бетгер, ако откријем тајну справљања порцелана, владар вратити слободу.

Неколико година Бетгер је месио и пекао разне врсте иловаче, али су предмети које је од њих правно били груби, рапави и ничим нису потсећали на танак, прозрачни порцелан.

После многобројних опита, Бетгер је, правећи лонце за топлење злата, пронашао најзад масу која је личила на порцелан: од ње је добио танку и звонку посуду. Али, покуда је имала један недостатак: није била бела, већ тамносива. Поново су се низали дани, а Бетгер је и даље чампо у својој хелији-лабораторији.

У Саксонији постоји мало место Ауса, „славно“ по томе што се његовим улицама после проласка сваких кола заковитлају бели облаци прашице. Један предузимљиви трговац, неки Шнор, дознавши да су брестуљци око овог места састављени од беле глине у праху, почео је да од овог материјала прави пудер за посипање перика, које су у то време биле у моди. Кад је у својој усамљеничкој хелији Бетгер чуо за „Шнорову земљу“, одлучио је да и с њом покуша срећу.

Опити су показали да је глина из Ауса прворазредни каолин, иста она материја коју су Кинези употребљавали за справљање порцелана. Као што се показало, шкољке „порцела“ нису имале никакве везе с порцеланом.

Тако је била откривена „кинеска тајна“.

Али, ово откриће није Бетгеру донело жељену слободу: саксонски кнез окривно га је за тајне преговоре с пруским краљем и баацио га у тамницу, у којој је научник и умро.

Хелија-лабораторија у којој је живео и радио проналазач такозваног немачког порцелана данас је музеј. На једном зиду стоји таблица с натписом: „Ова одаја обновљена је и отворена за публику године 1956. о 250-годишњици затварања Бетгера у њу“.

Бетгер је још седео у тамници кад је, 1709, у замку Албрехтсбург, почела производња порцелана. После пола века, стари средњовековни замак постао је тесан и израда порцелана с плавим мачевима као симболом и заштитним знаком, пренесена је у град

Мајсен, који је по њима постојао славни у свету. Недалеко од фабрике порцелана стоји знаменита црква „Фрауенкирхе“, на чијем торуњу звони тридесет и седам порцеланских звона. Испод танког, прозрачног слоја глазури на звонима се виде два плава укрштена мача.

Смех је: дивни дар природе, празник очију...

Прави, природни смех преобразује читаво лице. У њему учествују нарочито очи. Смех је пре свега празник очију, које блистају и спољном свету откривају радост унутрашњег бића.

Смех у правом смислу те речи не може бити тих. Анатомска проучавања смеха показала су да су већ први његови пошени обележени скупљањем и вибрирањем грлених мишића, тако да он не може да се притижи чак ни ако се усне чврсто стегну. Велики познавалац технике смеха физиолог Ролан гурди да зачеши смеха настају у самом гркљану.

Што смех узима више маха, то улога грленог резонатора и грлених мишића постаје значајнија и тако долази до гротног смеха. То је радост це-

лог организма и гимнастика готово свих мишића нашег тела. Очи блистају под навалом крви, ноздрве се шире, дијафрагма се грчи, брзо и дубоко удисање и дуго издисање побољшава крвоток, а игра мишића груди, рамена леђа и бубрега је од истог значаја за здравље као једна добра гимнастичка вежба или живахна спортска игра.

Већ прве, непосредне последице здравог смеха претстављају драгоцен допринос здрављу. Ноздрве се снажно продубљају, а синуси прочишће. Према подацима париског Медицинског факултета, људи који се много смеју врло ретко оболевају од назеба. Цео организам је ошинут правим бичем осветљења, општег потстрека и обнављања. Грчење мишића допринноси ширењу слезине и погодује бржем и успешнијем варењу. „Смех је најбоља масажа, која ослобађа резерве учмале енергије у нашем организму“, вели париски професор Лонс. Најзад, такозвани смех до суза купа лице благотворним природним пеницилинским капљицама.

Али, претеран смех може да одведе у другу крајност. Мада врло ретки, у историји су забележени и смртни случајеви од смеха. Тако је умро грчки трагичар Софокле (имао је, додуше, већ 90 година), као и Дионисије, тиранин Сиракузе. Од радости је умро и папа Лав X, кад је сазнао да је француска војска протерана из Милана.

Од давнина су лекари као једини рецепт код многих болести препоручивали смех. Забележени су случајеви болести које су, противно сваком очекивању, излечене само захваљујући гротном смеху и смеху до суза. Чувени холандски филозоф из XVI века Еразмо Ротердамски лежао је смртно болестан од плућног апсцеса. Случајно до руку му је дошла нека врло смешна књига. Већ на првој страници почео је да се смеје гротом, апсцес се отворио и филозоф се спасао мором.

Најчувенији комичар под Лујем XIII био је Наполитанац Тиберио Фиорели, који је својом изванредном глумом као Скарамусх засмејавао целу престоницу. Својим жучним, намргођеним и меланхоличним пацијентима лекар Гиј Патен препоручивао је као спасоносан лек два добра сата „скарамусхерије“. Једног дана појавио се код Патена тежак меланхолик, упалих образа, сиве боје лица, препун горчине и очајања. Тражио је лека. Ни овога пута Патен није хтео да изневери традицију и препоручио му је да одмах иде да гледа Скарамусха.

— Авај! — узвикнуо је у очајању пацијент — То није мо-

гућно, јер Скарамусх, то сам ја.

Мада изванредан глумач и комичар, Фиорели је, уствари, био тежак нервни болесник, који је патио од хроничне досаде, безвољности и меланхолије.

Чувени психијатар Моро из Тура, италијански професор Доцца и многи други истакнути лекари наставили су до данашњег дана да лече помоћу смеха разне облике депресивне меланхолије. Циљ овом лечењу је поновно успостављање једне драгоцене органске функције која је необјашњиво ишчезла — смеха. Отсуство смеха је исто тако тежка болест као и многе друге.

Тежак болесник који се смеје, кажу често лекари, није пацијент који улудо троши енергију, већ напротив: стиче је. Познати француски филозоф Фонтенел, који је умро као стогодишњак, често је говорио да га је само смех одржао целог живота у доброј форми. Виктор Иго био је чувен по духовитом каламбуру: „Кад се смејем, имам само 25 година, а када сам тужан — 60“. Кад је ово рекао, славни аутор „Јадника“ имао је већ 80 година.

ПОЗДРАВ НА МОРУ

Кад се сретну на мору, бродови поздрављају један другог пуцњавом из топова. Ма како то чудно изгледало, овај поздрав је истоветан са стиском руке или са „здравом“.

У стара времена, људи, пружајући један другом руку и стискујући је, као да су говорили: „Ево, погледај, опипај, ја немам никакво оружје“. Ратни бродови су такође, приликом узајамних сусрета, почели да пуцају да би то исто показали. Наиме, раније је било доста тешко напуњити топ. То је изискивало не само много напора, него и времена. А заповедници бродова, кад су испаливали гранате из свих оруђа, као да су говорили један другом: „Гледај, слушај, ја сам исправно све топове и идем ти усусрет ненаоружан“.

Данас се топови пуце брзо. То се ради аутоматски, али обичај пуцања из топова приликом сусрета бродова и даље је остао. Оноко као што је остао и обичај руковања.

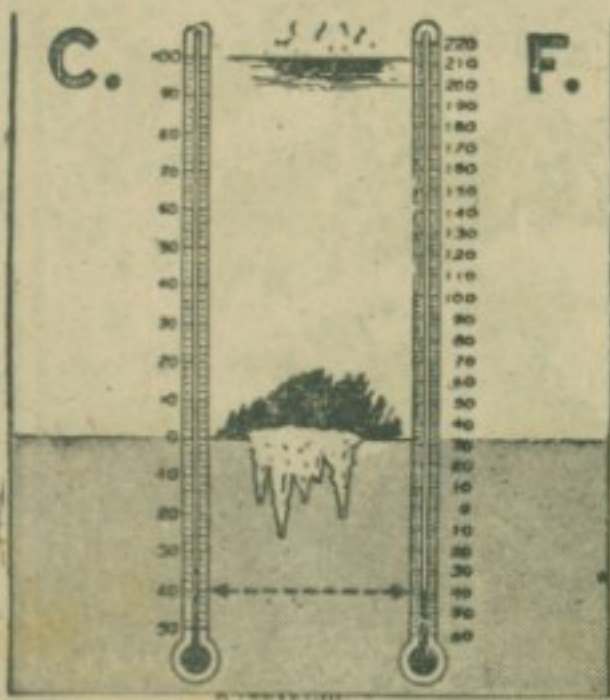
Кроз живот и школу

Знао сам, али сам заборавио

Једина заједничка тачка на Целзијевом и Фаренхајтовом термометру је минус 40. На тој тачки оба термометра имају стуб живе на истој висини и показују исту температуру. Иначе све остале температуре изражавају различито.

Код Фаренхајта, нула степени претставља температуру која се добија кад се помеша снег и кухињска со. Апсолутном нулом се теоретски сматра она температура на којој би престала молекуларна кретања.

	Ф	Ц
Тачка кључања	212	100
Тачка мржњења	32	0
Апсолутна нула	-459,6	-273,1

Да бисмо претворили Фаренхајтове у Целзијеве степене, треба претходно од броја Фаренхајтових степени одузети 32, па затим остатак помножити са пет деветина. Обрнуто, Целзијеве степене претварамо у Фаренхајтове кад помножимо тај износ са девет петина и том резултату додамо 32.

47 ВРСТА ГЛАЗОБОЉЕ

Код човека се може појавити 47 разних врста главобоље. Тако бар тврде они који су се бавили и том статистиком.

Кад би јело к о птица...

Једе као птица! — каже се за онога који мало једе. Да ли је то поређење исправно? Стручњаци за исхрану кажу да није. Наиме, кад би једно дете јело колико младунче птице — сразмерно тежинама једног и

другог — оно би могло да поједи три јагњета и једно теле на дан.

ФЛАШ ГОРДОН ЗАРОБЉЕНИК БУДИ ИЗ СВЕМИРА

У ПРАВУ СИ, ФЛАСЕ! КАД ПОКРИЈЕМ НОС И УСТА, МОГУ, КРОЗ УШИ ДА ПРОИЗВОДИМ ИСТЕ ЗВУКЕ КАО ЦТО СУ ОНИ НА РАДИЈУ! ЧУЈЕШ ЛИ МЕ?

СЛАБО! ЗБОГ ТОГА МЕСМЕЊАНИ НОСЕ НА ГЛАВАМА АНТЕНЕ... ДА ПОДАЧАЈУ ЗВУК!

ОВО ЈЕ НАШ ВЕЛИКИ УСПЕХ! УБЕЂЕН САМ ДА ОДРЕДИ КОЈИ НАС ТРАЖЕ ДОБИЈАЈУ УПУТСТВА ПРЕКО РАДИЈА!

ОНДА У БЛИЗИНИ МОРА ДА ПОСТОЈИ НЕКА ОТПРЕМНА СТАНИЦА...

ДА... ИЛИ МОЖДА РЕЛЕЈНА СТАНИЦА! АКО БИСМО УСПЕЛИ ДА ЈЕ ОТКРИЈЕМО, ДА БИХ ЈЕ ВЕЉУТКАО!

АКО УСПЕМО ДА ЈЕ ОТКРИЈЕМО! А САД ДА ВИДИМО ШТА СЕ НАПОЉУ ДОГАЂА!

ЧУЈЕМ ЖИВОТИЊЕ КАКО УРЛАЈУ У ОВОЈ ПЕКИНИ! АКО БИСМО МОГЛИ ДА ИЗАЗОВЕМО СУРВАВАЊЕ СТЕНА...

МИТРА, БЕСКА ПАЉБА! ПОКУШАВАЈУ ДА НАС ЗАТВОРЕ У ПЕКИНИ!

НЕ БЕРИТЕ БРИГУ! ХУГАР ЈЕ ТУ!

НЕКЕ НАС УХВАТИТИ У МИШОЛОВКУ! ХУГАР ЋЕ ПОКРЕНУТИ СТЕНУ!

ТАКО! ЕВО ИМ!

БЕЖИТЕ! СКЛАЊАЈТЕ СЕ!

ОВИ НЕКЕ МОКИ ДА ИЗВЕШТЕ ГДЕ СЕ КРИЈЕМО... СИРОТИ ЂАВОЛИ!

ОВДЕ СТЕ ЗАСАД У СИГУРНОСТИ, ФЛАСЕ! А ЈА ОДОХ ДА ПОТРАЖИМ ЊИХОВУ СТАНИЦУ!

ЧАК И АКО ХУКО ОТКРИЈЕ СТАНИЦУ, ТРЕБА ДА СЕ ДОГОДИ ЧУДО ПА ДА СЕ ПРОБИЈЕ КРОЗ ТОЛИКУ ВОЈСКУ!

ФЛАСЕ! ТЕНК ДОЛЕ У ШУМИ! ИМАМОЛИ ЈОШ ЕКСПЛОЗИВА!

НЕ! ПРИЧЕКАЈ ТУ! ИДЕМ ДА НЕШТО ПОКУШАМ!

ФЛАСЕ! ЗАР СИ ИЗГУБИО РАЗУМ? ШТА МОЖЕШ ПРОТИВ ТЕНКА?

МАЛО КАСНИЈЕ, У ТЕНКУ...

КАКВО ЈЕ ТО ЛУПАЊЕ ПО КАПКУ? ДОНЕ! ПОГЛЕДАЈ ДА СЕ НИЈЕ ШТО-ОТКАЧИЛО!

НАСТАВИЋЕ СЕ

АУТОМАТСКА ПИСАЉКА

У Америци је пуштена у продају једна нова врста аутоматских писаљки. Мина се сама помера колико је потребно за писање, али не много, да се не би сломила. Према томе, није потребно никакво подешавање руком. Писаљка је погодна и за писање с копијама, а има мине у неколико боја.

Више него у рату...

Неутрална Норвешка изгубила је за време Првог светског рата више трговачких бродова него Француска која је била у рату. Наиме, потопљено је 1.287.000 тона норвешких, а свега 972.000 тона француских трговачких бродова.

ДОСЕТЉИВА УПРАВА ТРАМВАЈА

Не би било ништа страшно да вам се оваква непријатност догодила пре двадесетак година у главној вароши Северне Ирске, Белфасту. Не би требало чак ни да поцрвените у неприлици, нити да се кријете од кондуктера, па да се на издухој станици изгубите.

Трамвајска управа у Белфасту била је веома обазрива према оваквим својим расејаним муштеријама. Ако сте се, дакле, возили у тој вароши трамвајем и нисте имали ноџа — ви сте једноставно могли дати своју адресу кондуктеру, а доцније, рецимо сутрадан, отићи у дирекцију и тамо платити онолико колико износи редовна возна карта, без никакве казне. Становници Белфаста одмах би вам открили

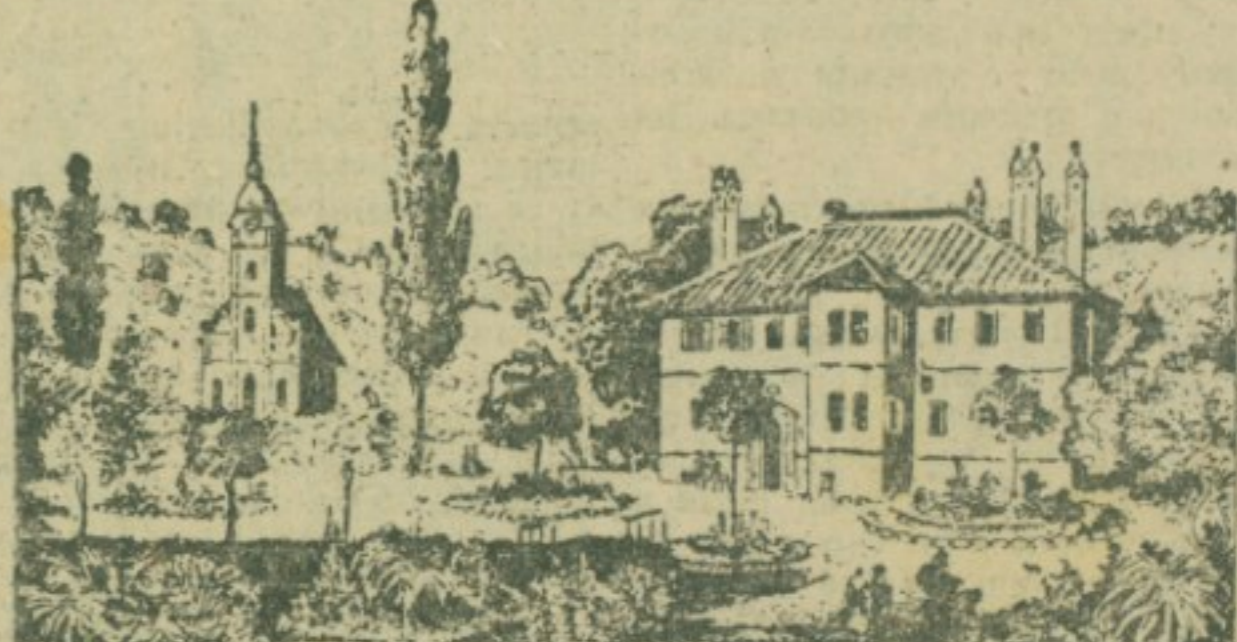
и тајну оволике предусретљивости. Наиме, управа трамваја налазила се у једној згради на самој периферији вароши, па је тако заборавни човек за једну карту плаћао две друге: за возњу трамвајем до управе и навраг. Тако је остваривано више прихода.

Усавршавање шелефонске шехнике

Совјетска индустрија телефонских уређаја почеће ове године производњу нових апарата који ће омогућити да се преко малог броја спроводника једновремено обавља 900 телефонских разговора. Захваљујући специјалној апаратури, моћи ће се у исто време вршити двострани телевизијски пренос.

Из старог Београда

ТАДА ЈЕ БИО МЛАДО ДРВО...

Овако је изгледао топчидерски парк у првој половини прошлог века. Ту је и летњиковац кнеза Милоша, а данашњи огромни платан пред летњиковцем био је онда младо дрво.

Ripley's ВЕРОВАЛИ ИЛИ НЕ!

НА ОСТРВУ ЛОБОС ДЕ ТИЕРА (ПЕРУ) ПОСТОЈИ САМО ЈЕДНО ДРВО - ЈЕДИНО ДРВО ТЕ ВРСТЕ У ЧИТАВОМ СВЕТУ. СТАРО ЈЕ 500 ГОДИНА

НАДГРОБНИ СПОМЕНИК

КОЈИ ОЗНАЧАВА МЕСТО ПОЧИНАКА АМПУТИРАНЕ РУКЕ НЕКЕ ДЕЗИРЕ ТРИП У ЊУПОРТУ (САД) 1786

ОПШТИНСКА КУЋА У МАЧ ВЕНЛОКУ У ЕНГЛЕСКОЈ САГРАЂЕНА ЈЕ ЗА ЈЕДАН ДАН ГРАЂЕЊЕ ЈЕ ПОЧЕЛО 23-ИХ-1557 И ЗАВРШЕНО У РОКУ ОД 24 ЧАСА

НАЈВЕЋИ ТАЛАС У ИСТОРИЈИ 5 ОКТОБРА 1859 У ЗАЛВУ ФАНДИ, У НОВОЈ ШКОТСКОЈ, ЗА ВРЕМЕ ЈЕДНОГ ВИХОРА ЗАБЕЛЕЖЕН ЈЕ ТАЛАС ВИСОК 32 МЕТРА

ПАРАДАТЗ - ПЛОВКА ИЗРАСТАО У ВАШТИ У ГРЕНД САЛИНУ, У ТЕКСАСУ

СКОЧИО ПРЕ НО ШТО ЈЕ ПОГЛЕДАО ГРЕГОР МЕКГРЕГОР ИЗ ГЛЕНСТРЕЈА (ШКОТСКА) КОГА ЈЕ ГОНИО ЧОПОР ЛОВАЧКИХ ПАСА, СКОЧИО ЈЕ, 27 ЈУЛА 1565, СА ИВИЦЕ ЈЕДНЕ ПРОВАЛИЈЕ, ПРЕСКОЧИО КЛИСУРУ РЕКЕ ЛАЈОН ШИРОКУ ШЕСТ МЕТРА И ДОСПЕО НА ДРУГУ ОБАЛУ НЕОЗЛЕЂЕН!

МЕКГРЕГОР ЈЕ БИО УХВАЊЕН ПЕТ ГОДИНА КАСНИЈЕ И ПОГУБЉЕН.

Покушај је успео...

На почетку овог столећа, неколико великих градова, међу којима и Њујорк и Лондон, покушали су да заведу нову праксу: жене као полицајце. Сада, педесет година отада, може се рећи да је покушај потпуно успео. Жене се већ налазе у полицијској служби неких европских земаља, затим у неким британским доминионима, у САД и у Јапану. Искуство је показало да су оне незамењиве у спречавању преступа малолетних лица, а да су и на многим другим дужностима од користи исто колико и физички знатно јачи мушкарац.

Шеф најзначајнијег одреда женске полиције у Сједињеним Америчким Државама је 42-годишња Тереза Мелчајон, која се налази на челу њујоршке женске полицијске бригаде. Она радо показује посетiocима једну фотографију на којој се види како је некад изгледао женски „агент“ у Њујорку. Слика претставља крупну намргођену жену у ужасној униформи и с дубоким ципелама „на шпирале“.

— Отада смо се прилично измениле! — каже она смејући се.

Од 249 жена-полицајаца у Њујорку, више од половине их је завршило студије на универзитету, многе од њих говоре бар један страни језик и све су биле учитељице или су се претходно бавиле социјалним теренским радом, тако да су научиле како се треба поводити са светом, нарочито, с малолетницима. Оне похађају часове у њујоршкој Школи за полицајце и полажу испите заједно с мушкарацима. Поред других предмета, студирају

ника који сваке године крену рђавим путем, 88 отсто се спасе захваљујући њиховој помоћи, а свега 12 отсто бива изведено пред суд. Жене на полицијске бригаде знају да прибу девојци или младичку који су начинили преступ, умеју да говоре с њима, да открију узроке њихове несреће, да их убеди и врате на исправан пут.

ца или малолетник се сами враћају своме дому.

Да би заштитиле децу и одрасле од разних настраних особа, оне блеју над парковима, забавним вртovima и другим јавним местима. Сваке зиме у Централном парку две младе клизачице задивљују публику својом вештином и нико не слуги да оне припадају брига-

ном њујоршком парку је неки човек ноћу пресретао болничарке које су одлазиле на дежурство или се враћале кући и убио их. Полиција никако није могла да му уђе у траг, мада су били ангажовани најбољи детективи. Тада је одлучено да кроз парк крене једна од припадница женске бригаде. Далеко иза ње, требало је да иду преобучени полицајци.

Пет ноћи узастопце жена је излазила из болнице и пролазила кроз парк без икаквог резултата. Она је била омањег раста, не нарочито снажна и није знала каква људина може из мрака да се баца на њу.

— Шесте ноћи, — причао је касније један агент који је био у пратећој групи — корачали смо иза ње на приличној удаљености. И све се догодило у неколико секунди. Убица је искочио из мрака и замахнуо, а тренут касније нож је већ био у њеној руци, док је десном испалила хитац у земљу, да би га престашила. Кад смо прирчали, човек је стајао као

укопан; она је била потпуно мирна, док с нама, то морам да признам, није био исти случај...

Према искуству њујоршке полиције, жене су нарочито одарене за хватање депараша, провалника и крадљиваца у великим робним кућама. За борбу против депараша, Детективски биро у Њујорку има групу интелигентних и искусних жена, које свој посао обављају с великим успехом. Оне су обично одевене у дубоку црнину, или су накинђурене нажитом, или гурају дете у колицима.

Жене-полицајци дају велик допринос јавној безбедности у многим земљама. Зато што живот постаје сложенији, за њима се осећа потреба свуда где мушкарац није у стању да задовољи својим способностима. По свему изгледа да у будућности оне неће ишчезнути, већ ће им, напротив, улога бити још многостранија и значајнија.

кривично право, начине хапшења, дуго-вештину и вежбају се у гађању из пиштоља. И поред тешке и за жену необичне службе, две трећине их је удато и има децу. Униформу носе само кад о каквом празнику учествују у дефилеу, или ако то захтева природа посла. Иначе су обучене неупадљиво и једино „професионално“ што имају на себи то је значка, која се не види, и у ташни револвер од 32 милиметра.

Од 249 женских агената у Њујорку, 80 их је придодато једној установи за указивање помоћи посрнулој омладини. Од просечно 20.000 малолет-

Дању и ноћу оне се налазе на железничким станицама, аеродромима и пристаништима, на друмским раскрсницама и у кварталима где су биоскопи, дворане за игру и забаву. Ту откривају дечаке који су побегли од куће и дошли у Њујорк, ту проналазе девојчице гладне живота, које су утекле из паталачке монотоније да би постале манекени или уметнице. Док такви дошљаци неодлучно корачају улицом, рука непознате младе жене благо их узима испод мишке и један љубазан и миран глас пита их одакле су, куда ће, шта желе и шта их мучи. Често већ после неколико часова малолетни

ди жена-полицајаца; међу купачицама на Кони Ајленду сунчају се њихове колегице. Ко би помислио да се у њиховим укуским ташнама налази опасно оружје, да су оне у могућности да уз помоћ цудоа оборе и најснажнијег човека само ако се за то укаже потреба. Оне су од велике користи нарочито женама, које често више воле да претрпе неку увреду или насиље него да позивањем упомоћ скрену на себе пажњу околног света. Инспектори женске полиције, међутим, с лица и из понашања особа знају да читају је ли неко угрожен.

Пре извесног времена, у јед-

Славни људи који су прикривали своју кратковидост

Многи славни људи нису желели да се зна да имају слаб вид и вешто су прикривали своју кратковидост. Из једне сачуване фактуре коју је неки немачки оптичар из Леребурга, 25 марта 1812 издао француском императору види се да је Наполеон за наочари великог увећања начињене од злата и украшене седефом и бисером платно 250 франака. Није сачувана ни једна слика нити сведочанство из тога доба одакле би се видело да је император носио наочари. Његово царско достојанство мо то није дозвољавало. Зато је сасвим разумљива непрекидна употреба његовог чувеног догледа на бојном пољу.

Поред слабог слуха, Бетовен је имао и несрећу да буде кратковид. То је била последица у детињству прележаних богиња. Кратковид је био и Виктор Иго, али ни он никад није носио наочари. Врло кратковиди су били и Александар Велики, Пирон, Монтескије, Волтер, Жан Жак Русо, Фридрих II и Моцарт.

У прошлости, кад су људи имали бољи вид него данас, ношење наочара се сматрало за знак старости и изнемоглости. Стога није чудно што је Леонардо да Винчи сликајући Лосифа с наочарима, а то је исто чинио и Дирер сликајући призоре из Новог завета на којима су старији претстављени како читају уз помоћ наочара. Свакако да су ови велики књижевци добро знали да су наочари изум XII столећа и да ништа слично није постојало у Старом веку, али су, стављајући библиским старцима наочари на очи, хтели да их начине још достојанственијим и старијим.

Они воле да се играју, јер су мали. Али, то није само игра. То је и вежба за будући тежак живот у природи. Потребно је на време научити како се треба сакрити, како изненадити противника, побећи, навалити, преврнути и „жибаду“ других задатака које морају да реше у суровој школи природе у коју ће ускоро поћи. Њихова мајка, иако се не види на слици, сигурно је негде у близини, јер она не испушта из вида своје малишане, чак ни кад се играју.

Први микроскоп

У холандском граду Миделбургу живео је пре 350 година неки оптичар. Он је стрпљиво глеао стакло и правно наочари. Имао је два сина. Једном, кад је отац отишао некуд из радње, синови су се обрели за очевом тезгом. Тамо су лежала стакла за наочари, а у углу је стајала труба из које је отац изрезавао оквире. Нестарији малишани утиснули су стакла у крајеве трубе, а онда је старији погледао кроз њу на страницу отворене књиге. На његово чуђење, слова су постала огромна. Кроз трубу је погледао и млађи син и узвикнуо од запрепаћења. Запета није личила на запету, него на дебелог црва. Труба је била волшебна: она је увеличавала предмете.

Кад се отац вратио, деца су му испричала о свом открићу. Он их није грдио, јер је и сам био зачуђен необичним својствима трубе. Мајстор је покушао да и сам направи другу трубу, са истим таквим стаклима, само дужу и која се развлачи. Нова труба је још више увеличавала предмете. То је био први микроскоп. Њега је случајно пронашао, 1590 године, оптичар Захарије Јансен, или тачније — његова деца.

НАЈВЕЋА НОВОГОДИШЊА ЈЕЛКА

Испред цркве Нотр Дам у Паризу била је постављена огромна новогодишња јелка. Ово дрвено дрво било је високо 42 метра, а тежко 8.000 килограма. Мада је стара 175 година, јелка је још зелена. Посечена је у алпским шумама, недалеко од Шамонија, и пребачена у Париз помоћу највећег француског камиона са десет точкова који служи за потребе атомског центра у Маркулу.

ДЕЧЈЕ ИГРЕ

СЛЕПИ МИШ

Број играча је неограничен. Место за игру мора бити равно, а играти се може по вољи: напољу или у затвореној просторији.

Једном од играча завежу се очи. Чим се то уради, онда га неко заврти неколико пута у месту, да би изгубио оријентацију. Остали играчи трче око „слепог миша“ на пр-

стима, да их не би чуо, или праве велику ларму, али су увек спремни да се измакну хитро ако им је он сувише близу. „Слепи миш“ се труди да ухвати неког играча, и чим то успе он скида мараму са очију и његову улогу преузима ухваћени играч. Играчи морају да пазе да „слепи миш“ не удари у какав предмет или да не посрне. У ту сврху може се направити и велико коло у које се затвори „слепи миш“ са неколико играча

ЈЕДНА АНЕГДОТА О ЛЕСЕПСУ

Познато је да је Француз Фердинанд Лесепс прокопао Суецки Канал, о чему смо раније писали. Овде ћемо изнети само једну анегдоту о њему и египатском кедиву.

Године 1854, Лесепс је дао оставку на положај амбасадора у Мадриду и отпутовао у Египат. Пошто је провео тамо неколико месеци, затражио је од египатског кедива да га прими. Обдарен живом маштом, убедљив и говорљив, Лесепс је умео да прикаже свој план, да га образложи и претстави изводљивим. Он је пренео своје одушевљење и на кедива, који је брзо био задобијен, али није могао ништа да одлучи без сагласности свог министарског савета. На растанку, кедив је рекао Лесепсу да му се јави после неколико дана и он ће га обавестити о резултату.

— Иде врло тешко! — рекао је кедив Лесепсу кад су се поново састали. — Не знате ни сами на какве тешкоће наилазим код својих министара. Они у томе каналу виде велику опасност за Египат и његову слободу. Један предвиђа да ћемо осиромашити, други да ће нас Алах казнити што ријемо земљу и хоћемо да преиначимо оно што је он створио, трећи да ће страни радници и инжењери толико навалити на Египат да после нећемо моћи да их отерамо из земље, а четврти министар пронашао је да ће Алах у својој сроби забранити нашем храниоцу, реци Нилу, да сваког септембра плави нашу земљу...

— Па то су празноверице, које је лако сузбити! — одговорио је Лесепс.

— Онда не познајете муслимане, — рекао је кедив — не познајете снагу њиховог веровања. Осим тога, један министар дао је последњи, и то

врло јак разлог, с којим су се сви сложили...

— А који је то разлог? — упитао је Лесепс.

— Тај министар је рекао ово на нашем састанку. Можда ће вам бити смешно, али морам да вам кажем. Дакле, рекао је: „Како један странац може да отпочне и заврши један тако велики рад а не уме да јаше, не може да савлада бесног арапског хата и да с њим прескаче препоне!“ С њим су се сви сложили и замолили ме да одбијем понуду страног предузимача који чак ни за то није способан!

— Ко каже да нисам способан? — узвикнуо је Лесепс.

— Ви умете да јашете? — упитао је кедив.

— Још како!

— И то бесног арапског хата?

— Нека је и најбешњи на свету.

— Онда је ствар готова! — повикао је кедив. — Добиће сутра у осам ујутру. Моји министри биће на окупу. Изабраће вам хата кога никад нисте ни видели, акамоли појали,

бесног арапског хата...

па шта вам Алах досуди!

— Ништа се не брините, — одговорио је Лесепс задовољно. — Ја сам се много више бојао оних празноверица о којима сте ми прво говорили...

Сутрадан, у одређени час, поворка је изишла ван Каира. На једној ледини пуној препрека, на којој су се тркали чувени

јахачи Каира, коњушар је привео Лесепсу бесног арапског хата који је помамно фрктао, зазирући и од своје сенке. Лесепс му је пришао, хитро се бацно у седло и као вихор полетео пољем. Помамна ала под њим носила га је право према препрекама: дубоким рововима, оградама, кочевима.

Као да је прирастао за седло, Лесепс не само да се није уплашио, него је чак шибљао хата. Изненађени кедивови министри нису могли да прикрију чуђење. Како онда да овако необичан човек и сјајан јахач не успе да пробије канал и да веже два мора! Лесепс је добио њихову сагласност.

Недодекви Викинг

ХИТРО КАО МУЋА, ВИКИНСКИ ПРИНЦ
СЕ БАЦИО И ОТКИНУО С КАТАРКЕ ЗЛАТНИ ШТИТ... СИМБОЛ СЛОБОДЕ...

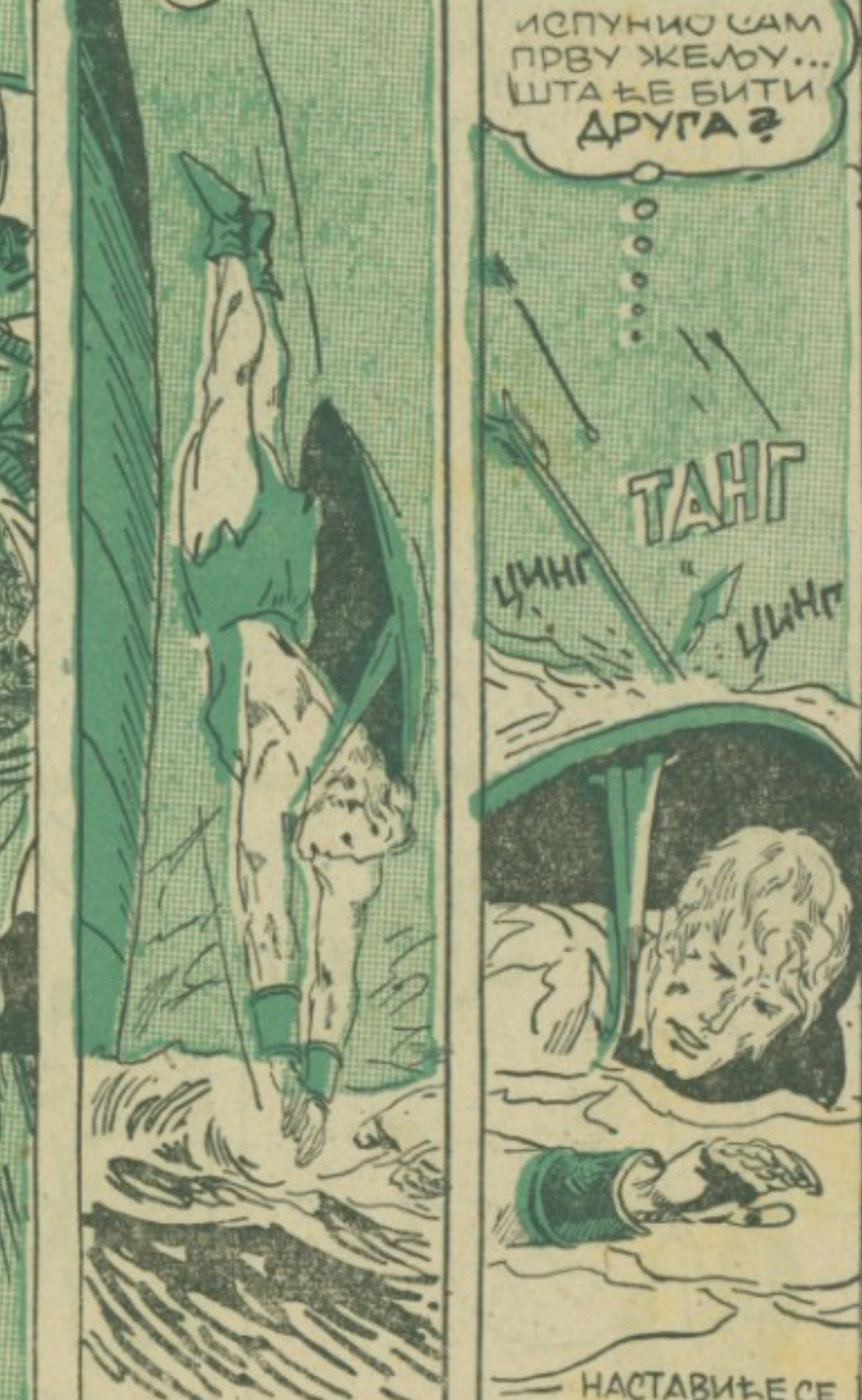
А ТАДА, КАО ЦЕКИК МОЕНОГА ТОРА,
ВИКИНГ ЈЕ УДАРИО ПОСРЕД НАПАДАЧА...

РАЗБОЈНИЦИ СУ МИ ЗАКРЧИЛИ ПУТ!

СТРЕЛЦИ! ГАЂАЈТЕ ГА!

И ВЕЛИКИ ШТИТ ЗАШТИТИО ЈЕ И ОВОГ ПУТА ЈЕДНОГ ПЛЕМЕНИТОГ ЈУНАКА

ИСПУНИО САМ ПРВУ ЖЕЉУ... ШТА ЋЕ БИТИ ДРУГА?

НАСТАВИТЕ СЕ

ЛИКОВНИ ОТАЦ ДОБРОГ ВОЈНИКА ШВЕЈКА

ЈАРОСЛАВ ХАШЕК (ЦРТЕЖ ЈОЗЕФА ЛАДЕ)

ШВЕЈК И НАТПОРУЧНИК ЛУКАШ

Најрасејивији мейл

Злато је најрасејивији метал. Од једне унце (28,3495 грама) могло би се добити влакно дуго преко 80 киломе-

тара. Такво влакно видело би се само кроз увеличавајуће стакло.

ЕНГЛЕЗИ ВОЛЕ ПЕЧУРКЕ

Према подацима из једног енглеског стручног часописа, печурке су у овој земљи важан артикал за исхрану. Нарочито се троше беле печурке, док се за печурке мрке боје сматра да су слабијег квалитета. Колико је потрошња печурака у Енглеској велика, види се из тога што 400 одгајивача изнесе годишње на тржиште преко 200.000 тона својих производа, у вредности од седам милиона фунти стерлинга. Највећи део ове количине отпада на Лондон.

САМ У ПОЗОРИШТУ

Властелин великосентмиклушки Јован Нако (1814—1889) имао је своје сопствено позориште. Кад је умро, у једном

бечком листу појавили су се, поред осталог, и ови редови: „Нако је имао у свом двору савим уређену позорницу, држао је ту преко целе године оркестарско осрбље у униформи, а преко својих агената у Бечу долазио је до глумача за шалвије игре, оперете и драме. Ово глумачко особље морало је играти сваке вечери, а дешавало се да се каква трагедија у шест чинова играла пред самим Наком кад друге публике није било. Карте за претставе нису се продавале, већ их је Нако поклањао чиновницима и породицама из околине. Позоришна гардероба набављана је из Лондона и Париза. Нако је био богат човек и помагао је ондашње уметнике и књижевнике“.

СРЦЕ СЕ ОДМАРА

Између сваког откуцаја, човече срце престаје да ради у трајању од шестог дела секун-

да. То би значило да се оно код једног шездесетогодишњака „одмарало“ пуних десет година.

Јозеф Лада родио се 1887, у малом месту Хруснице, крај Прага. Младост је провео у родном селу. Тек 1901 године дошао је у Праг да учи молерски занат. Кад му је дојадно тежак и мучан

збирке народних приповедака, песама за децу и народних пословица.

У то доба Лада је почео да ствара своје најчувеније слике у темперама, с мотивима из чешке провинције и живота људи у њој. Оно што је Лада доживео у својој мла-

Сликар и илустратор Јозеф Лада заузима у савременој чехословачкој ликовној уметности сасвим изузетно место. Својим посебним ликовним изразом, пуних оптимизма и радости, он наставља најбоље традиције чешке народне ликовне уметности. За објашњење карактеристичних црта Ладине уметности веома је значајан његов живот, који није протекао на уметничким академијама и путовањима по иностранству, већ међу обичним, малим људима.

живот шегрта, одлучио је да нађе неки други посао. То је било његово прво разочарање, јер је још од ране младости желео да црта и слика. Ступио је као шегрт код једног прашког књиговезца и следећих година неколико пута је покушавао да положи пријемни испит и да се упише у Школу за примењену уметност. Ово му је пошло за руком тек после трећег испита, 1906, пошто је већ годину дана био изучени књиговезачки радник. Но, Лада је убрзо увидео да му неће бити могуће обоје: и похађање школе и зарађивање за свакодневни живот, па је већ идуће године морао да напусти Школу за примењену уметност. Радио је и даље као књиговезач, а повремено окушавао срећу као илустратор. Књиге које је повезивао мамиле су га на овај посао. Али, прошло је неколико година пре но што је постао познат као илустратор. Велик успех постигао је 1910 године, књижицом за децу „Моја азбука“, коју је саставио од сличица из народних пословица.

Следећих година Лада је редовно сарађивао као цртач у разним новинама и сатиричним часописима, а и број књига које је илустровао непрестано се повећавао. Као уметник у народу је постао популаран тек после Првог светског рата, својим изванредним илустрацијама за чувени роман Јарослава Хашека „Доживљаји доброг војника Швејка“.

Јарослав Хашек и Јозеф Лада били су пријатељи, а једно време су и становали под истим кровом. О њиховом пријатељству и узајамном разумевању на пољу хумора сведоче многобројни цртежи и илустрације које је Лада створио за Хашекова дела. Једноставност и снага Ладиних цртежа потпуно се уклапају у литерарни Хашеков стил. Лик Швејка, онако како га је Лада дао, толико се утиснуо у потсвест Чеха да је готово немогуће замислити да би „Доживљаје доброг војника Швејка“ могао илустровати неко други осим Ладе. Као што је немогуће и замислити неки други лик Швејка поред оног који је дао Лада.

Осим целокупних Хашекових дела, Јозеф Лада је илустровао на десетине других књига, између осталог и збирку песама оснивача модерне чешке сатиричне поезије Карла Хавличека Боровског, затим

дости, сада је постало неискрпан извор његове стваралачке инспирације. У најразличитијим видовима, он се непрестано враћа свом родном селу и оживљава успомене на ликове људи из провинције — кафеџије, месаре, попове, сељаци — и представља их у најразличитијим ситуацијама: као једноставне, обичне људе и као веселе и увек на шалу спремне посетиоце сеоских механа. Лада је и изврстан деџи сликар и његове слике и цртежи необично су омиљени код деце.

Уметнички израз Јозефа Ладе је јединствен. У њему се спајају богат колорит и јасно одређене површине, често веома упрошћене, што је главна карактеристика његовог цртежа. Да би подвукао карактер једне личности или мртвог предмета, коме врло често даје људски лик, Лада је доволно само неколико изразитих, једноставних линија помоћу којих извлачи типичан детаљ.

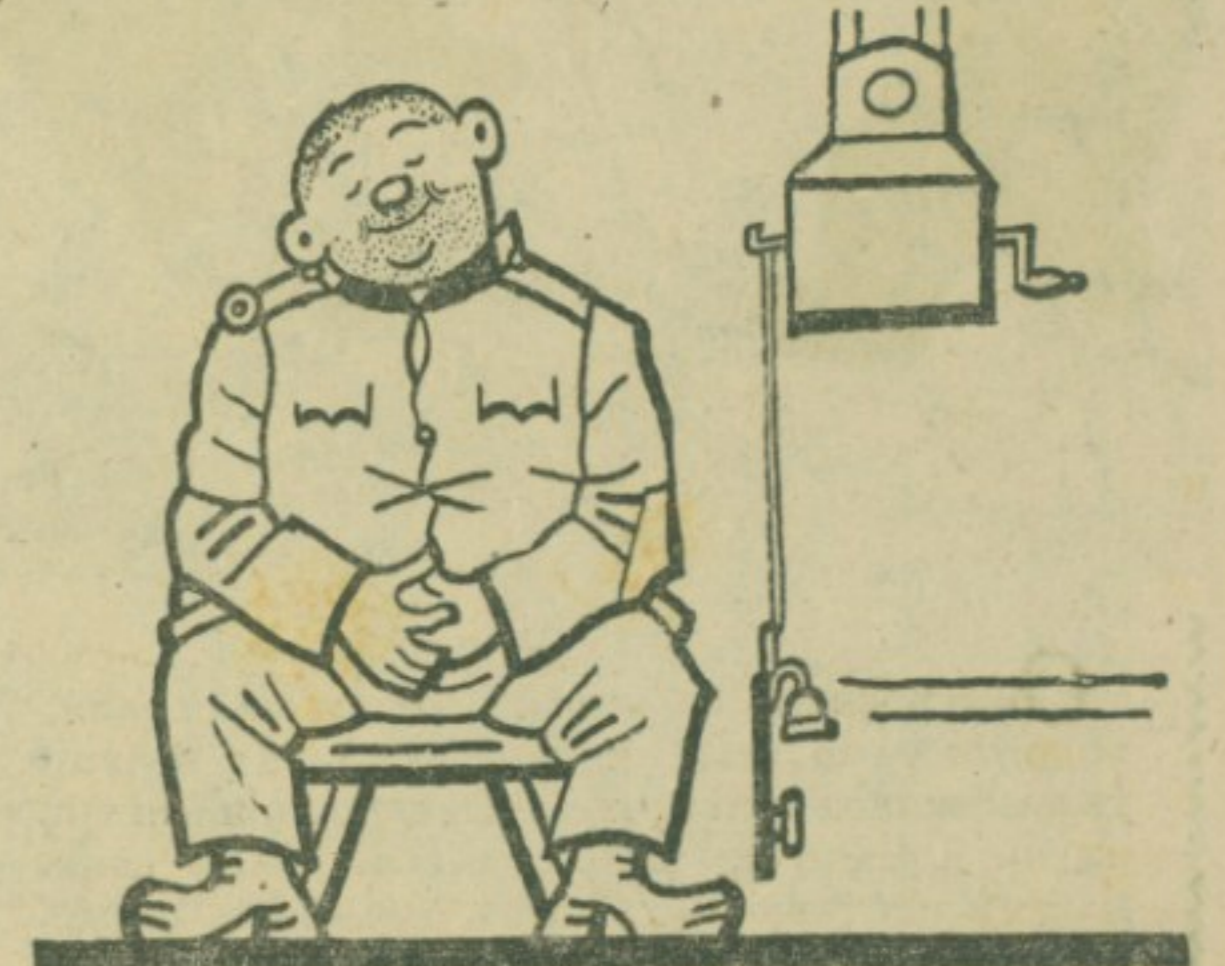
Ладини цртежи и слике, који увек имају људску и оптимистичку садржину, говоре једноставним и разумљивим језиком. То и јесте разлог што стваралаштво Јозефа Ладе има посебан карактер и тако изразит народни призив, што га разликује од свих осталих чешких сликара и цртача. Корени Ладине уметности дубоко су усађени у типичну чешку народну средину, с којом се Лада саживео и коју одлично познаје. Зато је он и успео да оствари тако верне илустрације за читав низ најбољих чешких дела, и зато се његове слике и цртежи сматрају као типичан уметнички одраз малог чешког човека и средине у којој он живи. Није неинтересно поменути да је 1936 године Лада био позван да направи инсценирају за најнароднију чешку оперу — „Продану невесту“ Беджиха Сметане.

Јозеф Лада се прославио и као творац великог броја духовитих плаката и сатиричних слика, а последњих година и као писац, нарочито својом биографијом, коју је назвао „Хроника мога живота“. У њој је, између осталог, написао и ово: „Ја лично верујем само у снажно прожвљане доживљаје из младости, у добре људе, у осетљиво срце и верну љубав. То је најчистији извор уметности“.

Јозеф Лада остаје целог свог живота веран том најчистијем уметничком извору и зато је цењен као уметник који учи љубави према животу и према обичном, малом човеку.

ЈОЗЕФ ЛАДА (АУТОКАРИКАТУРА)

ШВЕЈК ДЕЖУРА КРАЈ ТЕЛЕФОНА

Језеро беће ог мора

Каспско Језеро често се назива и Каспским Морем, што није нимало чудно ако се зна

његова величина: 438.688 квадратних километара. Ради поређења, наводимо да Јадранско Море има површину од свега 135.000 км².

НАДМИКРОСКОП

У Совјетском Савезу конструисан је микроскоп, назван електронски пројектор, који до свом капацитету премашује све досадашње. Електронски микроскопи који су сада у употреби могу да повећавају до 200.000 пута, тако да омогућавају праћење разних видова филтрације вируса и томе слично. Међутим, електронски пројектор повећаваће неколико милиона пута, па ће уз његову помоћ моћи да се виде чак и атоми.

ВИША ОД АЈФЕЛОВЕ КУЛЕ

Антиена за лењинградски телевизијски центар налазиће се на кули високој 315 метара, то јест за петнаест метара више од Ајфелове. По свом облику,

ова кула биће налик на шестоспратну зарубљену пирамиду, а изградиће се од нарочите врсте челика. На двестотини метру биће постављена радиотехничка и телевизијска апаратура, помоћу којих ће се једновремено одашљивати више телевизијских програма, и то, поред црнобелих, и један телевизијски програм у боји. Ту ће бити монтиран и ултракратки предавач. Кула ће имати и два брза лифта.

НОВИ ИЗВОРИ НАФТЕ У АУСТРАЛИЈИ

Према извештају једне стручне комисије, у западним деловима Аустралије постоје насlage нафте на дубини од 200 до 700 метара.

ПЕЛИВАН НАД ПЕЛИВАНИМА

Француз Жан Франсоа Гравел (1842—1898), зван „Блонден“, сматра се највећим вештаком ходаља по конопцу свих времена. Он је још 30 јуна 1859 године прешао Ниагарине водопаде преко ко-

нопаца дебелог 7,5 сантиметара, који је био затегнут на висини од 49 метара. Дужина конопца износила је 335 метара.

ности* подижу своје луксузне виле и за кријумчаре који се даноноћно играју „мачке и миша“ с полицијом, граничарима и цариницима.

У овом свету острва, који тамошњи становници једноставно називају Исла (острво), нема улица, кола и аутомобила, па ипак је саобраћај веома жив. Чамци, већи и мањи, провлаче се између безбројних канала. Моторни чамци, уствари пловачке трговине мешовитом робом, прођу сваког дана кроз све канале и заустављају се пред сваком кућом. Свега шест километара водене површине дели Аргентину од суседног Уругваја, па је због тога делта Паране овећана земља за кријумчаре: између њихових и полицијских чамца сваког дана и сваке ноћи, око острва и кроз канале, одвијају се узбудљиве трке.

„Зелена Венеција“

ЖИВА КИША

У тихо августовско вече седео сам у чамцу недалеко од обале малог језера, које је у том часу изгледало као огромно огледало у коме су се огледале трске и чисто небо са сунчевом лоптом већ на смрају, — прича совјетски геолог Н. Бакланов. — Изненада, глатку површину језера покрили су мали кругови и до мог ува допрло је јасно пљескање по води. Личило је на ударе првих крупних књићких капи које наговештавају пљусак. Погледах према небу, али на њему није било ни облачка.

Какво је то чудо? Пљесак по води постајао је све шумнији, „киша“ се појачавала. Осартао сам се у недоумици. У том тренутку, нешто је упало у чамцу. Сагох се и подигох с дна једну бубу, велику и дугуљасту као овећи брош. Црна са зеленим преливима, с ножицама које су потсећале на мала весла, буба је мирно лежала на мом длану. Док сам разгледао свој „плен“, на колени ми је пала још једна.

— Дошли сте да мало пецате? — добио сам један момчић, очигледно мештанин, који је наишао на коњу и видео нас како се боримо с мрежом.

— Прохтело нам се рибаље чорбе, — одговори наш вођ.

— Не трудите се бадава, децо, — посаветова нас младић, обраћајући нам се покровитељски као какав старац.

— Зашто? Зар је забрањено? — запитах ја.

— Не, али од прошле године рибе уопште више нема у овом језеру.

— Пробаћемо, — рече наш шеф, неповерљиво погледавши незнанца.

— Само ћете напрасно воду да целите. Ми, житељи овдаш-

њи, ваљда то знамо. Бубе су појеле сву рибу.

— Какве сад бубе? — зачуђено ће неко од нас.

— Вероватно гњурици, — досети се најзад наш вођ. — Постоје такве бубе. Оне прелећу из једне стајаће воде у другу и прождиру икру и младунце. Ако је тих буба било у језеру, онда од наше рибаље чорбе заиста нема ништа.

Савили смо мрежу, а увече, крај ватре, испричао сам својим друговима о необичној „киши“ која је пре годину дана падала над језером.

Марионете Александра Диме

Чувени француски књижевник Александар Дима био је у младости страховито забораван. Нему се приликом писања романа догађало да се, на пример, у четрдесетој глави поново појави лице које је још у четвртој глави погинуло. Да би избегао овакве пропусте, он је, кад је остарио и постао вичнији списатељству, прибегло оригиналном методу. Наиме, чим би у роман увео неко ново лице, изрезивао је из картона одговарајући лик. Ову марионету прикачио би нитом за хартију, на којој је стајало њено име, узрост и боја косе. Како би које од ових лица умирало, писац би са стола скидао фигуру и бацао је у корпу.

...Годину дана после тога, група нас геолога зауставила се на обали мени језера.

— Овде сигурно има пуно рибе, — рече наш шеф. — Ајте, момци, прихватите се мреже!

Школа на Северном Полу

УЈЕСЕН, КАО И СВОЈ ДЕЦИ У СВЕТУ, И МАЛИМ ЕСКИМИМА ПОЧИЊЕ ШКОЛА. СТАЛИ СУ У РЕД И ЧЕКАЈУ ДА ИХ ЊИХОВА УЧИТЕЉИЦА УВЕДЕ У УЧИОНИЦУ.

ОДМОР ЈЕ ВРЕМЕ ИГРЕ И ЗА МАЛЕ ЕСКИМЕ, БАКЕ ОСНОВНЕ ШКОЛЕ У КОЦЕБУУ, НА АЉА-СЦИ, 800 КИЛОМЕТАРА СЕВЕРОИСТОЧНО ОД ФЕР-БАНКСА.

Нема палата, нема катедрала, нема аутомобила — само луксузне виле, расклиматане кућнице на кољу и чамци, чамци, чамци. То је Исла — „зелена Венеција“.

Огромно пространо Аргентине претставља прави географски мозаик. У средини се простиру бескрајне пампе, на северу леже прашуме, на западу се пружају достојанствени Анди, а према југу, све до саме Огњене Земље, Патагонија са својим травним степима, језерима и глечерима. Ипак, најзанимљивији кутак Аргентине налази се пред самим вратима милионског града Буенос Аиреса. То је делта реке Паране, из чије се

топле воде помаљају стотине и стотине острва и острваца, прави рај за птице и барске доброве, за воћаре и људе који живе од тога што секу и продају трску или од ње плету разне предмете, за милионаре који у „зеленој усамље-

Из кинеског хумора

НИКО ГА НИЈЕ ОБЛАСТИО

Живео једном неки богаташ који је био толики тврдица да никад, ниједан једини пут, није позвао на ручак ниједног свог

пријатеља. Али, једном је, уз добар закуп, уступио своју кућу једном суседу који је желео да приреди гозбу. Пролазници су се чудили видећи да се у тврдициној кући одржава гозба, па су застајали и распитивали се код вратара какво се то чудо догодило.

— Ох, па то не приређује гозбу мој господар, — објаснио је вратар радозналој гомили. — Он ће приредити гозбу тек на другом свету, пре никако.

Газда је чуо ове речи свога слуге, па је потрчао према капији и бесно стао да га грди:

— Говори, ко ти је дао овлашћење да у моје име ма шта обећаваш!

СУВИШЕ КАСНО!

Један таоистички свештеник који је жудео за бесмртношћу чуо је да је некакав мудрац нашао кључ за вечни живот. Он посла једног свог ученика да нађе тог мудраца и измами му његову тајну.

После дугог лутања, ученик је нашао мудрачево пребивалиште, али само да би сазнао да је мудрац баш тога часа умро. Кад се вратио, његов учитељ окоми се на њега:

— Ленштини једна, зашто си био толико спор? Помисли мало и сам; да си стигао само један минут пре његове смрти, ја бих сад знао шта треба да чиним па да живим вечно!

ТАЈАНСТВЕНА ПЛАНИНА

Дубоко у још неиспитаним деловима Антарктика, налази се планина о којој се такорећи ништа не зна. Њен „залимљени“ врх нагло се уздиже са снежног платоа, али до које висине — то ником није познато. Чени се да она износи од 5.500 до 7.000 метара изнад морске површине. Такође, не зна се ни њен тачан географски положај, као ни то да ли је она живи вулкан. То може само да се нагађа, јер ју је досад видело само десет људи. Планина још нема чак ни име, мада је откривена пре више од десет година.

Ево приче о открићу те тајанствене планине.

У фебруару 1947. капетану Вилијаму Хоксу и још деветорици људи, чланова једне експедиције, наређено је да пођу на „истраживачки лет ка истоку“, изнад непознатих предела који се сада зову Земља Марије Берд. За ову мисију су, ради сигурности, одређена два авиона. Ако један од њих буде принуђен да се спусти, други ће имати да обави задатак и да се постара о спасавању оних који су морали да слете.

Капетан Хокс, коме је сада 46 година, пилотирао је једним авионом. Другим је управљао комодор Џејмс Мак Кој, међу којима се члановима посаде налазио и фотограф Чарлс Ширли.

Неколико часова после узлетања са станице Мала Америка, спазили су планину. У почетку је то био као неки дим на хоризонту, а онда, док су је посматрали, она је расла и расла, док није достигла готово невероватну висину.

У том тренутку налазили су се у близини 124 степена западне дужине и 78 степена јужне ширине. То би отприлике требало да буде на 865 километара источно од Мале Америке и око 1100—1300 километара од Јужног Пола.

Хокс, који је 1933 године дипломирао електротехнику на универзитету, а доцније завршио масачусетски технолошки институт, изјавио је:

— Моји навигациони и други подаци показивали су да је планина висока преко 5.500 метара. Била је снегом покривена и купаста. Како је изгледало њено подножје, не бих могао да кажем.

МакКој, пилот другог авиона, сматра да је прошао на неких 16—24 км од самог врха. Он мисли да висина планине износи између 5.500 и 6.500 метара, али највероватније око 6.000. Он даље каже да је видео неке тамне површине, „вероватно ветром збрисане гранитне стене“, близу самог врха. Његов фотограф Ширли описао је врх као готово савршену симетричну купу. И он је изјавио да је видео неке тамне површине близу подножја и самог врха.

— Најзанимљивија ствар на овој планини, — вели МакКој — била је њена висока и бела перјаница. Личила ми је по томе на планину Фуџијаму. Хокс и ја разговарали смо неко време преко радија о овој перјаници. Била је бела и повизала се хоризонтално, али нисмо могли утврдити да ли је то био ветром ношени снег, или вулкански дим.

МакКој сматра да је „перјаница“ била дугачка готово два километра. Иначе, оба пилота се слажу да се планина налази готово потпуно изолована на најисточнијем крају још безименог и неосимљеног предела на Антарктику.

Девет година доцније, Хоксу се и по други пут указала прилика да види овај тајанствени врх. Било је то у зиму 1956 године. Летео је на једном авиону морнаричког ваз-

духопловства с посадом од осам људи, да би пронашао и учрпао у карту најпогоднији тракторски пут од Мале Америке до базе на Земљи Мари-

да открије честице финог вулканског пепела на падинама планине. Али, ни то му није пошло за руком, јер је видљивост била веома слаба. Са жалашћу се упутио према Малој Америци, учрптавајући за собом евентуални пут за тракторе.

Капетан Хокс је сада по четврти пут на Антарктику. Он

је Берд.

Кад је Хокс испитао и учрптао и последњу деоницу пута, упутио се на север, према планини коју је спазио пре девет година. Али, време је и овога пута било против њега. Док је стигао до „димне планине“, њен врх је већ био у облацима. Хокс каже да је летео око подножја, настојећи

се дубоко нада да ће овога пута он или неки други пилот успети да реши тајну која облацима. Хокс каже да је летео око подножја, настојећи

У цунглама југозападне Костарике расуто је на хиљаде необичних каменних лопти. Оне су савршено

округле, врло пажљиво исклесане и имају различит пречник: од десетак сантиметара до три метра. Археолози ни до данас нису одгонетнули како су људи који су их правили успели да им својим

КАМЕНЕ

примитивним алатом дају тако правилан облик, како су успели да ове камене лопте тешке по неколико тона превезу од камеколома до места где су нађене и, најзад, кад су прављене и у коју сврху.

На сва ова питања покушао је да одговори амерички археолог Сам Лотроп. Он је провео неколико месеци у Костарици, проучавајући међусобни положај каменних лопти и средину у којој се налазе. На релативно малом простору, на месту где је цунгла искречена да би се створила плагтажа тропског воћа, избројао је око шездесет лопти, од којих се већи део, како изгле-

да, налазио на својим првобитним местима. Неке су биле на површини земље, а друге већим или мањим делом затрпане. Осим тога, наишао је

ЛОПТЕ ИЗ

и на остатке лопти које су доморочи разбили верујући да се у њима налази злато. Лопте су израђене од вулканског камена, кога има у околним

планинама. Лотроп сматра да су оне израђиване у каменоломима, а затим котрљане до места где ће бити постављене. За њихово пребацивање, преко река употребљавани су сплавови.

Много је теже одговорити на питање зашто су лопте прављене. Лотроп је покушао да то утврди на основу њиховог међусобног положаја. Од пет група лопти које је он испитао, три су се по свој прилици налазиле у правобитном положају. Основу сваке групе претстављају три, четири или пет већих лопти, уз које се налази изванредно број мањих, постављених тако да линије које их међусобно спајају, с линијама које спајају

КОСТАРИКЕ

веће лопте, заклапају троуглаве. Лотроп мисли да су лопте приказивале положај Сунца и других небеских тела у разна доба године, што, с обзиром на астрономска знања старих америчких цивилизација, не би било чудно. Како су астрономија и религија биле тесно повезане, то су и камене лопте прављене у првом реду из религиозних разлога, али су по свој прилици имале и практичан значај, служећи као нека врста календара.

Најодређенији одговор могао се дати на питање када су лопте прављене, и то захваљујући једној случајности. Пре три године, док је булдожером крчио цунглу, наишао је један Костариканац на хуплун златног накита, који је продао за 7.000 долара. То је навело многе његове сународнике да се баци на прекопавање околине, што траје већ пуне три године. На злато још нико од њих није наишао, али су зато откривене многе камене лопте на оригиналним каменним постолцима, а поред њих и разна грччарија. Грччарија је такозваног класичног Чирики-облика, на који се најчешће налази у западној Панами. За њу се зна да је прављена још у доба шпанског освајања. Уз помоћ ове грччарије може да се процени и старост каменних лопти. Иако су оне вероватно старије, ипак се може претпоставити да је обичај прављења лопти био жив још и у шеснаестом веку.

Једнога дана биће, свакако, о каменним лоптама више података. Засад су оне загонетна за археологију, исто као и статуе на Ускршњим Острвима и споменици у Стоунхенџу, у Енглеској.

WALT DISNEY

ПЕРИ

ПРЕМА ПРИЧИ ФЕЛИКСА САЛТЕНА АУТОРА „БАНДИЈА“

ДАБРОВА БРАНА ПОСЛУЖИЊЕ ГЛАДНОЈ КУНИ КАО МОСТ...

УКОЧЕНА ОД СТРАХА, ПЕРИ ЧЕКА...

КУНА ЈЕ СКОЧИЛА... ЖРТВА ЈОЈ НЕ МОЖЕ ИЗМАЊИ...

АЛИ ОВО НИЈЕ БИО СРЕЊАН ДАН ЗА КУНУ!

И ТАКО ЈЕ ЈОШ ЈЕДНОМ, ПЕРИ БЕЗБЕДНА ИЗА ВОДЕНЕ БАРИЈЕРЕ.

МОКРА И УМОРНА, КУНА СЕ НЕКАКО ДОКОПАЛА ОБАЛЕ...

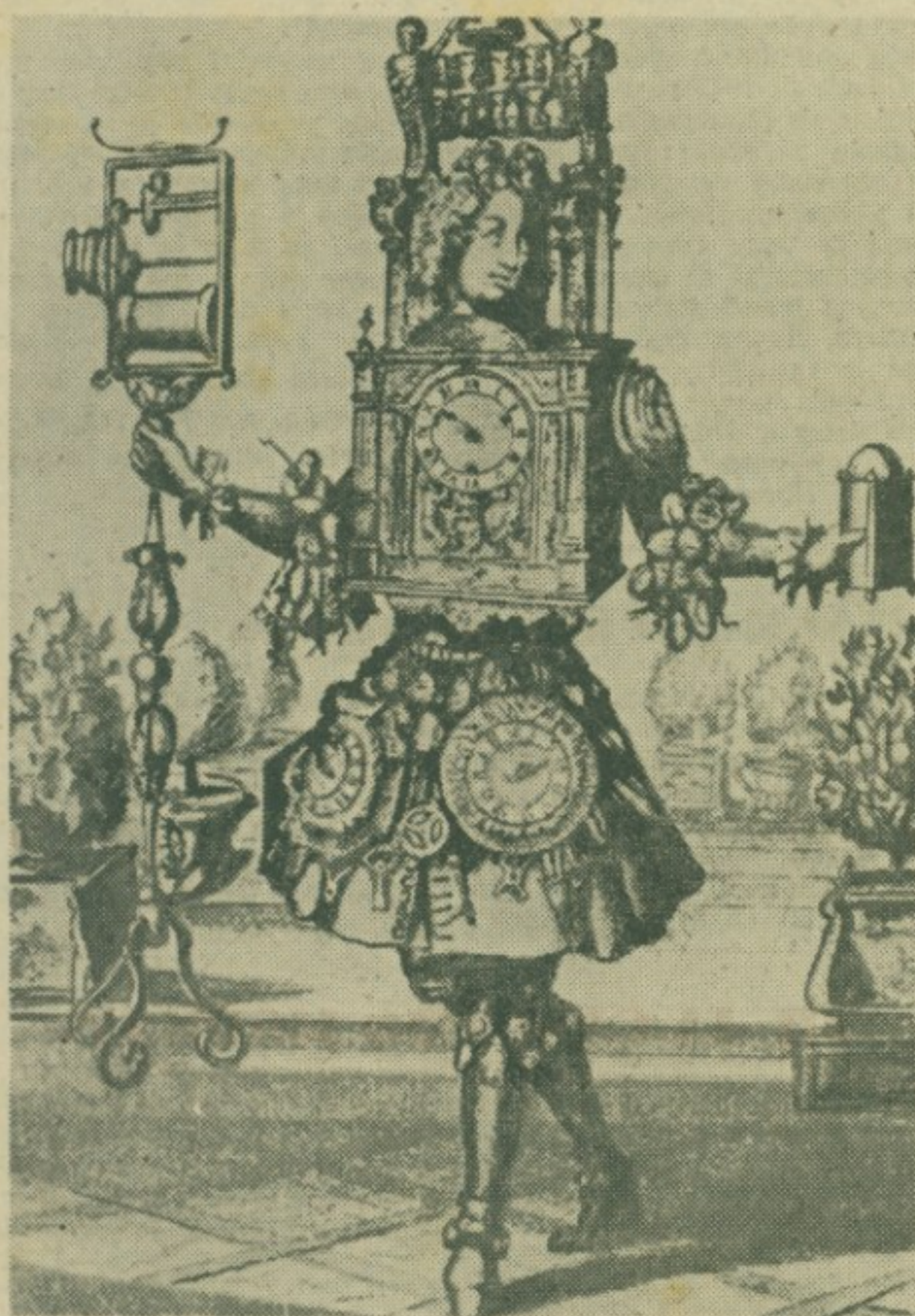

КАД СЕ ПЕРИ ВРАТИЛА СА ОВОЗИМ, РУЧКОМ ПОРО СЕ ЈОШ МУЧИО ОКО СВОЈЕ КУНЕ.

НА НЕКИ НЕОДРЕЂЕН НАЧИН, ПЕРИ ЈЕ ОСЕТИЛА ДА ЈЕ ЊЕНА СУДБИНА БЕЗАНА СА ЖИВОТОМ ЊЕНОГ СУСЕДА САОБЛИЖЊЕГ ДРВЕТА...

НАСТАВИЊЕ СЕ

ОВА СТАРА СЛИКА, КОЈА ПРИКАЗУЈЕ ЧОВЕКА „ОДЕВЕНА“ ЧАСОВНИКЕ, НАЈБОЉИ ЈЕ ДОКАЗ ВЕЛИКОГ ИНТЕРЕСОВАЊА ЉУДИ 18 ВЕКА ЗА МЕРЕЊЕ ВРЕМЕНА

Свакако да велики француски писац, филозоф и историчар Франсоа Марија Аруе Волтер, који је у току свог плодног живота упознао готово све принчеве, краљеве и духовне величине свога доба, био богат и слављен, по другивао се ситнишма, али је исто тако осетио и горчине заточења и изгнанства, свакако да у својој бурној младости није ни помислио да ће једног дана постати — трговац сатовима.

Конспиратор и бунџија

У време кад је Волтерова слава достигла врхунац, филозоф се настанио недалеко од Женева. Прво је купио велико пољско имање „Ле делис“, а затим племићка добра Турне и Фернеј, где ће провести последњих двадесет година свог живота.

Женева је била град часовничара. Мада су строгост и пуританство Каливиновог реформизма дали некад веселом граду обележје озбиљности и туге, Женева је и даље остала врло богат град. Па ипак, политичким метежима и бунама пробуденог грађанског слоја никад није било краја.

Волтер је стигао у Женеу почетком 1754 године. Није познато како се догодило да се и он умеша у бурна политичка збивања живописног града, јер је Волтер био исто тако добар конспиратор као и бунџија против старих и назадних режима. Његова сарадња са женевским политичким незадовољницима довела је, 1770 године, до прогонства педесеторице грађана. У очајању, овни јадни људи обрате се Волтеру за помоћ. Стари филозоф се ни тренутка није колебао, већ их је оберучке прихватио и показао им гостопријемство и азил на својим имањима.

Мада је Волтер у то време живео краљевски, његови приходи ипак нису били довољно велики да би исхранили 50 породица. Само њему својственом предузимљивошћу, енергијом и смислом за велика дела, Волтер се бацио на посао. Мудрац и човек од пера, латно се организовања једног од највећих привредних подухвата XVIII века. Ојађене људе је окупио око себе, ставио им на располагање светле радионице и добар алат и — почео да производи сатове. Но, те сатове је требало и продавати. Убрзо се Волтер бацио на нов посао. Организовао је највећу службу рекламе и наизградити трговачку мрежу тога доба.

Филозоф је у целом свету имао пријатеље и јаке везе. За неколико дана, упутно је стотине писама на све стране. Велики филозоф постао је велики трговац сатовима.

тај подухват уложио је сву своју неизмерну моћ убеђивања и покренуо своје силне организаторске снаге. У својству трговца сатовима, написао је прво писмо војвоткињи де Шоазел. Оно је гласило:

„Фернеј, 11 маја 1770 године. Дозвољавам себи слободу да Госпођи Војвоткињи пошаљем шест сатова које смо ми произвели у Фернеју. Ми их сматрамо за, врло укусно израђене и врло добре...“

Наши сатови стају свега 11 лујева по комаду. Чак и најраскошнији, украшени дијамантима, не стају више од 47 лујева. Сат с краљевом сликом у емајлу и дијамантима стаје 25 лујева, а сат с престолонаследничким портретом и дијамантском иглом само 17 лујева. Сви ти сатови били би бар за трећину скупљи у Паризу. Ми радимо на најрационалнији и најекономичнији могућни начин и заслужујемо подршку господина министра.“

Утицај жена на француском двору био је врло велики. Најнеобичније жеље и најдуби прохтеви напудрованих маркиза спроводили су се у дело. Стога није чудо што је војвоткиња де Шоазел успела да наговори свог супруга, краљевог министра, да изађе у сусрет жељама Волтера и његових часовничара. Пошиљка је одлично примљена и Фернеј је славно свој први велики успех.

Волтер је био и изврстан дипломата. Најбољи пример за то је велика свечаност коју је организовао 25 августа, на дан Светог Луја, празник француских краљева. Он није штедео напора да свуда и на сваком месту хвали своје штићенике и да искористи сваку прилику да о њима говори.

Нови месена

Није требало дуго чекати дејство ове рекламе бомбе. Француски двор није могао да се оглуши о потребе тако верних поданика, који су поштовали краља и чији су мајсторски прсти стварали таква ремек-дела. Убрзо су у Фернеј стигле прве веће поруџбине.

Али, Волтер није био човек који би се успавао на лаворикама. Он се обратио свим амбасадорима Француске у иностранству, замоливши их за нове поруџбине. Његове речи звучале су гордо и самоуверено: „Војвода од Шоазела штити и помаже моју фабрику, ми имамо благодатност краља и министарства.“

Назад је Волтер своју трговачку кореспонденцију упростио до те мере да је свим својим познаницима од ранга и имена слао обичне циркуларе. Оваква писма су засуда све земље Европе и њихов успех

је био огроман. Једини који је пружио отпор Волтеровом победоносном трговачком походу кроз Европу био је римски кардинал Бернис, који није заборављао да је филозоф, због својих смелих мисли, искључен из цркве.

Кад су се поруџбине француског двора смањиле, Волтер је добио другог месену. Био је то шпански амбасадор Осун, који је од Волтера и његових часовничара поручио више сатова него што су они могли

штићенике. Неколико година, сва његова активност била је везана за њих. Тако је, 20 децембра 1871, писао шпанском министру Аранди:

„Ако желите да украсите прсте какве чувене шпанске да ме прстеном у који је уграђен сат са секундаром који се може навијати а да се не скида с прста и који је богато украшен драгим камењем, све ћете то наћи у мом малом селу. Када вам ово пишем, не протвара из мене самољубље

неколико пута извадити спиралу, дотерати је, а затим је поново ставити на њено место. То је крајње осетљив и прецизан посао. Свака вештина има своју тајну!“

Засут славопојкама

Волтер је непрестано указивао на јевтиноћу својих сатова. Велики филозоф је добро знао да робу не продаје само њен квалитет, већ и цена. Да би могао успешно конкурисати

МОДЕЛ ЗИДНОГ ЧАСОВНИКА ИЗ ВОЛТЕРОВОГ ВРЕМЕНА

му усусрет, Министри, племство, научници и најчувенији уметници дошли су да га по здраве. Француска Академија му је понудила претседничко место. Париска комедија је у његову част дала свечану прегставу. Засут славопојкама, општим признањем и љубављу, стари филозоф можда први пут у животу није могао да се снађе. Није више имао коме да пркоси, нити кога да убала својим отровним жаокама. Основни смисао његовог живота — борба — престао је да постоји. У тим тренуцима општег славља, пресакнула је непресушна животна енергија Волтерова. Умро је и сачуван у Паризу.

После Волтерове смрти, часовничари из Фернеја, који су прстали чувени у целом свету, вратили су се у Женеу. Некадашњи изгнаници, они су сада дочекани као победници. Трговачке везе које су са собом донели биле су од пресудног значаја за будућност овог лепог града.

ВОЛТЕР ОТАЦ РЕКЛАМЕ И ТРГОВАЦ САТОВИМА

Мајстори - златари су у осамнаестом веку правили сатове у облику крстова и шкољки. То су биле позлаћене минијатуре кристалног сјаја, украшене драгуљима. Мало је познато да је Волтер био један од највећих организатора индустрије сатова и продаваца тих сићушних ремек-дела племству целе Европе тога времена.

произвести. Волтер му је писао: „Ваша Екселенција је унеда срећу у нашу малу колонију. Поносим се што је она, сад кад нам је ускраћена подршка војводе од Шоазела, у стању да живи и ради, захваљујући вашим поруџбинама.“

Волтер се није устезао да пошаље пословно писмо чак ни руској царици Катарини Великој, а кад је од ње добио знатне поруџбине проширио је своје везе чак до Пекина.

Док су поруке француског двора биле доста замашне, али плаћање споро и нередовно, царица Катарина је плаћала у век на време и све до последњег гроша. С њему својственом жаоком, Волтер је и ову околност искористио у борби против француског двора.

Пратећи преплиску Волтера, „трговца сатовима“, не можемо а да се не дивимо вештини с којом је искористио сваку прилику да направи добар посао. Рекло би се да се целог живота бавио трговином, а не књижевношћу и филозофијом.

Петнаестог октобра 1770 године, писао је војводи од Аржантала: „Честитам војводи на вештини с којом је успео да успостави мир у Тунису. Како су француски сатови врло цењени у тој земљи, а пошто су јевтинији од енглеских, фабрика у Фернеју нуди војводи своје услуге.“

Кад је војвода од Артоа, будући краљ Шарл X, требало да се ожени, Ришеље је саветовао Волтеру да се обрати грофини Дибари, којој је свакако био потребан свадбени поклон.

Волтер је без устезања понудио своје услуге грофини:

„Дозвољавам себи слободу да вам пошаљем мустре сатова произведених на мом имању у Фернеју. Овај јединствени сат, који је направљен пред мојим очима и богато украшен дијамантима, свакако ће вас изненадити и усхићити. Па ипак, његова цена износи само 8.000 франака.“

Одличан познавалац механике сатова

Тако је Волтер долазио до нових клијената и његова мала колонија је живела срећна и задовољна. Нажалост, потрошачи онога времена нису били нимало ревниосни у плаћању. Чак и за оне који су дуговали већ шест месеци и више, филозоф је налазио овакве дипломатске речи опомене: „Уметници моје колоније који су вам испоручили на ваш захтев сат украшен дијамантима бацају се пред ваше ноге. Када будете уредили све ваше релове, молим вас да бучете тако љубазни и сетите се мојих јадних емиграната.“

Ако би ове ургенције остале без успеха, Волтер је постајао одлучнији и почињао је да прети себи својственом уметношћу.

Велики филозоф се толико био занео овом својом многобројном породицом и њеном привредном активношћу да се на њеном челу почео осећати као какав патријарх. На сва уста и у свакој прилици хвалио је и препоручивао своје

ОД ИКАРА ДО РАКЕТЕ

ПОПЕО СЕ НА ВИДИНУ ОД 26 МЕТАРА

ЗБОГ ПРЕДОСТРОЖНОСТИ, БАЛОН ЈЕ БИО ЧВРСТО ВЕЗАН ЗА ДВЕ ДРЕТКЕ. КАД СЕ ВАТРА ИСПОД ЊЕГА УГАФИЛА, ЗАВРШИО СЕ И ОВАЈ ИСТОРИСКИ ЛЕТ.

АЛО, ПДЕР!

АЛО, ЛУД!

НАСТАВИТЕ СЕ

снии Булоња. Алармирана је цела јужна енглеска обала, а увече истог дана вице-маршал је смењен.

У Лондону је вест о проласку немачких бродова стигла прво у Министарство ваздухопловства, где је деловала као бомба. Први лорд адмиралитета Александер упутио је флоту из шкотских лука ка белгиској обали, док је он сам отишао у Довер да посматра поморску битку. Све је међу-

глеско Министарство рата до-бијало из окупиране Француске.

У току 1940 и 1941 године деловала је у окупираној Француској организација „Интернације“, састављена од чланова француског покрета отпора, којој је на челу била нека Матилда Каре, позната под именом „Мачка“. Она је

је Немцима одговарало. Абвер је сад имао директну везу са енглеским Министарством рата.

Почетком 1942 године, Каре-овој је из Енглеске постављен задатак да испита како стоји са оправком немачких бродова у Бресту. Наиме, ови бродови су били тако добро камуфлирани да се снимањем из ваздуха ништа није могло утврдити. Другог фебруара стигао је следећи одговор:

„Мачка јавља: Шарнхорст, Гнајзенау и Принц Еуген поново су оштећени погоњима бомби. Предвиђа се да ће о-

правка трајати најмање четири месеца“.

Овај извештај тако поузданог агента какав је била Матилда Каре учинио је да попусти будност у Енглеској. Патролни летови нису вршени у довољној мери и пролазак немачке ескадре, до кога је дошло само десет дана касније, деловао је као гром из ведро неба.

После рата, Матилда Каре је осуђена на смрт, а затим помилована, док је Хуго Блајхер почео недавно да објављује своје успомене.

Како је то било могућно?...

Дванаестог фебруара 1942 године прошла је немачка ескадра — састављена од бојних бродова „Шарнхорст“ и „Гнајзенау“, тешке крстарице „Принц Еуген“, као и већег броја разарача и торпедних чамаца — кроз Ламанш усред дана, неометана од енглеске флоте, ваздухопловства и обалске артиљерије, иако се чак и голим оком могла видети са енглеске обале. Како је то било могућно?

гим, било касно. Кад је енглеска флота етигла у Канал, немачки бродови били су већ у својим водама. Идеална прилика била је пропуштена.

Како је било могућно да Енглези тако лако мислено предвиде могућност да немачки бродови склоњени у Бресту исплове и стигну до немачких вода? Како се могло десити да немачка ескадра прође кроз Канал без губитака, мада је — да су биле предузете потребне мере — морала бити уништена? Поред изненађења, за ово, се има захвалити и лажним извештајима које је ен-

слала редовне радио-извештаје у Енглеску и сматрана је за једног од најспособнијих савезничких агената у Француској. Године 1941 Немци су ухапсили Матилду, али су је ускоро пустили. Савезници, наравно, нису знали да је она у затвору дала обавезу да ће радити да немачки Абвер, али су то на својој кожи убрзо осетили њени сарадници из покрета отпора, које је стала да шаље у немачке логоре. „Мачка“ је наставила да шаље преко радија своје извештаје у Енглеску, али сад их је састављала заједно са официром Абвера Хугом Блајхером, својим љубавником, онако како

Вродови „Шарнхорст“, „Гнајзенау“ и „Принц Еуген“ налазили су се дуже времена на оправци у француској луци Брест. У ноћи између 11 и 12 фебруара 1942. наређен је покрет, а да послати није саопштен правац пловидбе. Тек ујутру прочитана је дневна заповест из које се видело да ће ескадра проћи кроз Ламанш и да ће у само подне бити у висини Довера. Људи су стајали забезекнути. Та то је било право самоубиство! Од почетка рата ниједан немачки брод није прошао кроз Канал и морнари су у овом покушају видели очајнички гест, који ће се свакако завршити потапањем целе ескадре. Сваког тренутка могли су се очекивати непријатељски авиони и паљба енглеских обалских батерија.

Време је пролазило, ескадра се приближавала доверском теснацу, а до очекиваног напада није долазило. Тек око подне појавио се мањи број енглеских торпедних авиона, брзих чамаца и разарача, али су лако одбијени. Било је очигледно да Енглези нису очекивали пролазак немачке ескадре и да нису били спремни да је дочекају.

Дванаестог фебруара, око 10 часова, капетан Фицрој, који је у једном „Спитфајеру“ вршио извиђање над Каналом, опазио је немачку ескадру у близини Ле Туека. Мислећи да су то енглески бродови, он је похитао да се склони под заштиту њихових противавионских тонава кад га је нападо неколико „Месершмита“. Тек кад су гранате почеле да се распрскavaju око његовог авиона, а не око „Месершмита“, увидео је да су то немачки бродови и дао се у бекство. После десетак минута био је у сигурности и послао је обалској команди следећу вест:

„Непријатељска флота пловика доверском теснацу уз заштиту из ваздуха. Положај: три миље од Ле Туека. Враћам се са оштећеном машином“.

Ускоро потом његов авион пао је у море, а сам капетан спасен је тек увече истог дана. Касније је Фицрој одликован високом одликовањем.

Фицројев извештај стигао је у 10,37 часова на сто британског ваздухопловног вице-маршала, чије се име не помиње. Међутим, он је у томе видео груб покушај обмане од стране непријатеља.

— Ако је капетан хтео да пошаље такав извештај, зашто га није шифрирао? — питао се вице-маршал.

На то је, у 10,50, добио одговор: Фицрој је летео у једноседу и није могао, поред пилотирања, да се користи

књигом шифара. Одмах је Фицрој позван радијем и затражена је потврда извештаја. У то време он се већ налазио у мору. Тада је послата ескадрила торпедних авиона „Свордфиш“, која је у 11,35 видела немачку ескадру у ви-

Доживљаји ТОМАХАВКА И МАЛОГ ДЕНИЈА

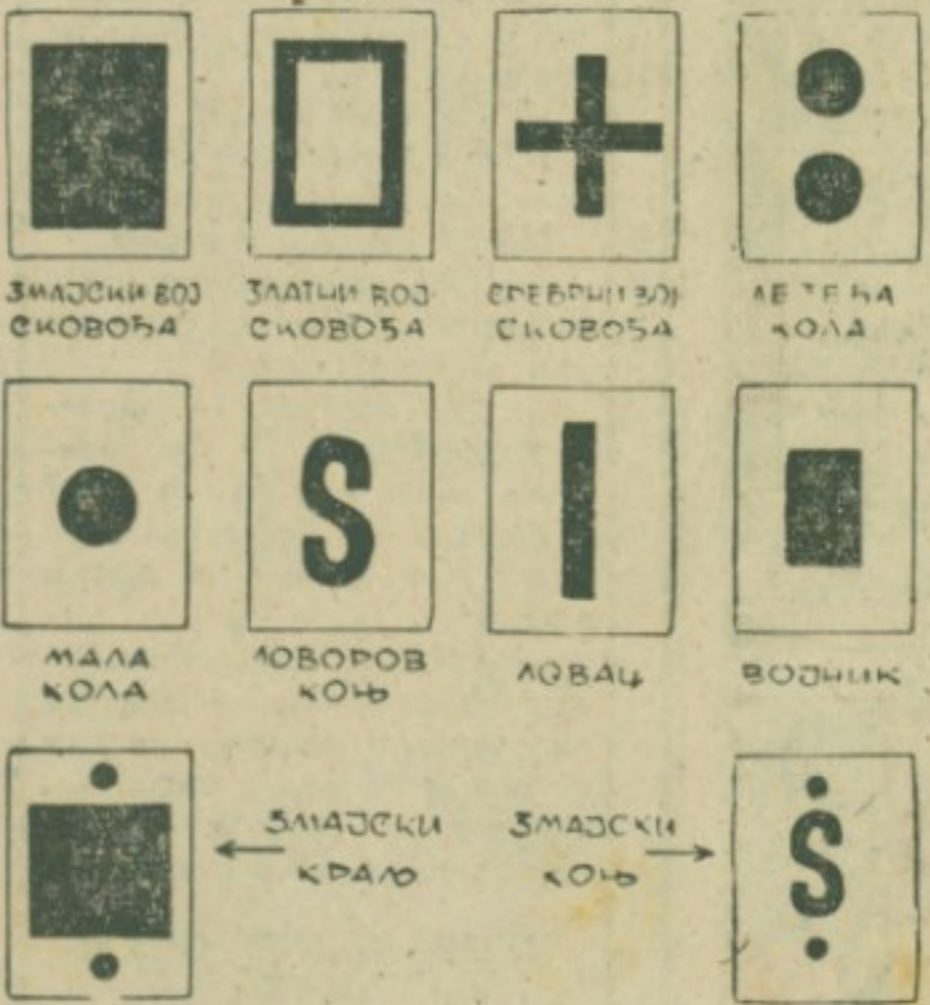
НАСТАВИТЕ СЕ

Шах

Јапански шах

(ПРИЛАГОЂЕН ЗА ЕВРОПСКЕ ИГРАЧЕ)

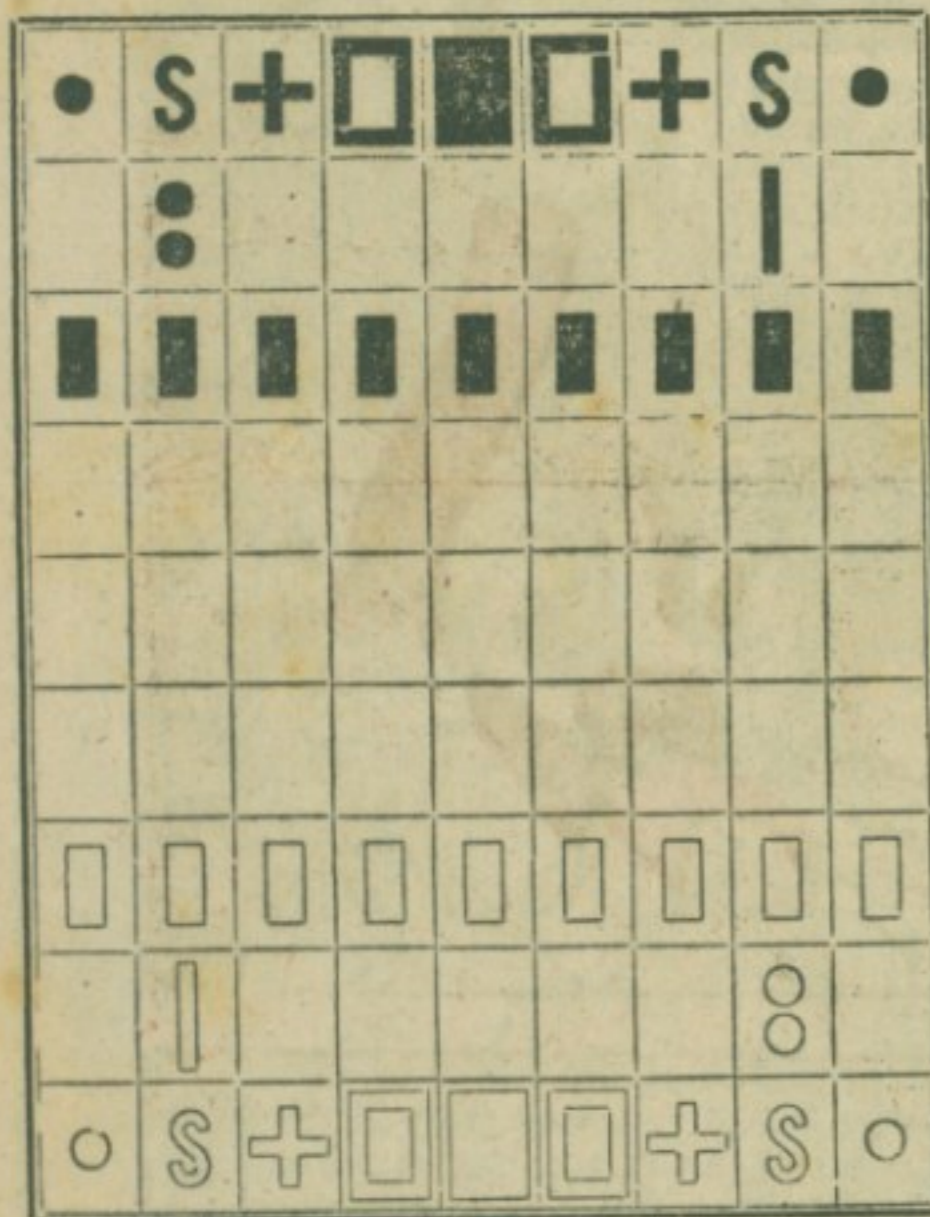
Јапански шах (шогги — шах војсковођа) знатно се разликује од нашег, тачније речено од старог персиско-индишког шаха, мада им се сродство не може порећи. У Европи је ова игра готово непозната, тако да ће за наше ша-

хисте свакако бити занимљива. Потребно је ипак додати да су правила игре нешто измењена, то јест прилагођена нашем шаху.

Табла у јапанском шаху подељена је на 81 правоугаоно поље, по девет са сваке стране. Поља нису обојена, већ је табла једноставно издвојена линијама.

Фигуре се знатно разликују од наших, и то највише по томе што све сем три (златни војсковођа, змајски војсковођа и војник) имају двоструку вредност. Да би се знало коју вред-

ност имају, фигурама је дат облик пљоснатих плочица са одређеним ликом на једној и другој страни. Важи лик на горњој страни.

Фигуре се крећу и узимају на следећи начин:

- 1) Војник: само право напред за једно поље.
- 2) Летећа кола: као наш топ, тј. право напред, назад и у страну преко целе табле.
- 3) Ловац: као код обичног шаха, дакле дијагонално напред и назад преко целе табле.
- 4) Мала кола: као летећа кола напред, али никако назад и у страну.
- 5) Ловоров коњ: као наш коњ, али само напред, а никако уназад или у страну. Ловоров коњ, дакле, „бије“ свега два поља.
- 6) Сребрни војсковођа: једно поље дијагонално у сва четири правца и поље право испред себе.
- 7) Златни војсковођа: три поља право напред и лево и десно у дијагонали, затим два поља у правој линији лево и десно, као и једно поље право назад.
- 8) Змајски војсковођа: као краљ код нашег шаха, тј. по једно поље у свих осам правца.

Кад фигура продре у противнички догор, тј. у три његове полазне линије, она мења своју вредност (окретањем плочице на другу страну), и то:

- мала кола — у златног војсковођу;
- ловоров коњ — у златног војсковођу;
- сребрни војсковођа — у златног војсковођу;
- (Ове фигуре престају да се крећу као досад и даље потезе врше према својој новој вредности.)
- ловац — у сасвим нову фигуру, змајског коња (задржава и своје потезе и узима потезе златног војсковође);
- летећа кола — у нову фигуру, змајског краља (задржава и своје потезе и узима потезе змајског војсковође).

Игра се, као и код нашег шаха, завршава матирањем противника

ДА ЛИ ЗНАТЕ?

Сваки стан — посебан проблем...

За загревање стана треба изабрати систем грејања и врсту горива. Сваки стан или просторија представља посебан проблем, који се не може уопштити. Да ли је у питању обичан стан у граду, смештен између других зграда, или је то кућа која је са свих страна изложена ветровима; да ли је то нека планинска кућа, или пак вила у шуми — за сваки од њих потребна је посебна студија. Важно је да се зна од какве је граде кућа начињена, какав је географски положај стана, да ли је ветровима на удару, као и то да ли се и колико греју околни станови.

Код етажног грејања могу се начинити аутоматски убацивачи горива или уметнути уређај за убравање циркулације воде, што побољшава искоришћавање горива. Поред угља, могу се употребити и друге врсте горива. Пре свега, имамо гас (плин), али је његово искоришћавање могућно само у местима где он постоји. Плин има ту добру страну што ложење можемо регулисати тачно према потреби. Овај начин је погодан за особе које проведу мало времена у кући. Као гориво може се употребити и магут. То је последњи остатак у процесу рафинирања нафте. Код нас је засад врло мало у употреби, и то готово искључиво као гориво код неких речних бродова. И код овог грејања је добра страна што је чисто и што се лако може регулисати. Затим постоје пећи које се ложе петролејом, бутан гасом или пропан-гасом, које имају исте особине као и плински уређаји.

Најзад, имамо најчистије и најсигурније грејање — електричном струјом. Кад се узме у обзир цена огрева, за мале заклоњене одаје овај начин грејања је можда најбољи.

Тајна камилине грбе

Као што је познато, камила у свом телу има један механизам који до данас није потпуно објашњен, а који јој осигурава воду у ткиву чак и за време највећих врућина. Ову појаву проучавао је и један научник из Родезије, који је дао занимљиво објашњење. Пре свега, он сматра нетачним раније тумачење да се у камилиној грби налази резерва воде. Напротив, грба је испуњена лојем, у коме има много кисеоника, те може да ствара воду. То је, уствари, магацин хране. Да је он простран по читавом телу, претстављао би сметњу за хлађење. Камила може да поднесе губитак воде који је раван четвртини тежине њеног тела — двапут више него што може човек — и да ту воду надокнади за неколико минута појења. Поред тога, камила лако подноси високу спољну температуру; тек изнад 41 степена почиње да се зноји. Насупрот њој, остали становници пустиње, као што су инсекти лауци и слично, тешко подносе велику врућину, од које се спасавају завлачењем у песак.

НАЈВИШЕ ЈЕ ИЗГУБИЛА ПОДМОРНИЦА...

Међу потопљеним подморницама за време Првог светског рата, највише је било немачких, 196, док је Енглеска изгубила 54, а Француска 23 подморнице.

Апарат у срцу

У болници у Дарему, у Северној Каролини, за мерење крвног притиска употребљавала се једна електронска направа која се може ставити у крвне судове, па чак и у само срце. Она није већа од главе шибнице и не прозвучује никакве болове или друге неагодности док се креће кроз човечије тело. Причвршћена је за крај једне тавке и савијљиве пластичне жице и обично се ставља у вену на руци. Како се притисак у венама мења, апарат у телу се покреће и ствара мале електричне импулсе, који се, преко судове, региструју у посебном инструменту ван организма.

Овај најновији апарат обећава да ће бити од велике користи за проучавање крвног притиска у самим венама. То је веома важно, јер је венски притисак много тежи за мерење од артериског. Притисак у венама је и веома мали у поређењу с притиском у артеријама.

Проналазач овог апарата је немачки физиолог др Ото Гауер.

Није убек исцрп

Кад се два предмета тару један о други, очекивало би се да ће тврђе тело скинути такав слој са оног мекшег. Сада су, међутим, два совјетска физичара утврдила да до тога не долази увек на исти начин. Наиме, кад се челик таре о месинг, челична површина лако скида делиће бакара, а веома мало цинка — чак ни једну десетину од онога колико би требало очекивати према односу количина цинка и бакара у овој легури.

Јестели већ чилица...

... лондонски „Тајмс“ био је први лист који је имао дописнике у иностранству. Наиме, за време Наполеоновог ратова „Тајмс“ се служио дописницима да би добио свеже вести с континента. Гордон Бенет, оснивач „Њујорк хералда“, први је употребио телеграф за преносење вести својих дописника (1840).

... и Ескимима знају за двобој. Само, уместо да се туку убојним оружјем, против-

... нечујно дириговање музичких извођења појавило се тек почетком 19 века. Током 17 и 18 века дири-

генти обасипају један другог подругљивим речима. О исходу двобоја одлучују посматрачи.

... Хотентоти и Бугимани плету своју ковчугу косу тако да сваки поједини прамен добије облик цветног пупољка. Овај начин чешљања Хотентоти називају „Фил-Фил“.

... све до недавно, у заосталим деловима Египта деца се, према једном старом обичају, нису умивала све док не наврше шест година.

... некада је готово у читавој Европи, па и у неким нашим крајевима, постојао нарочити порез који се плаћао на димњаке, јер се огњиште у

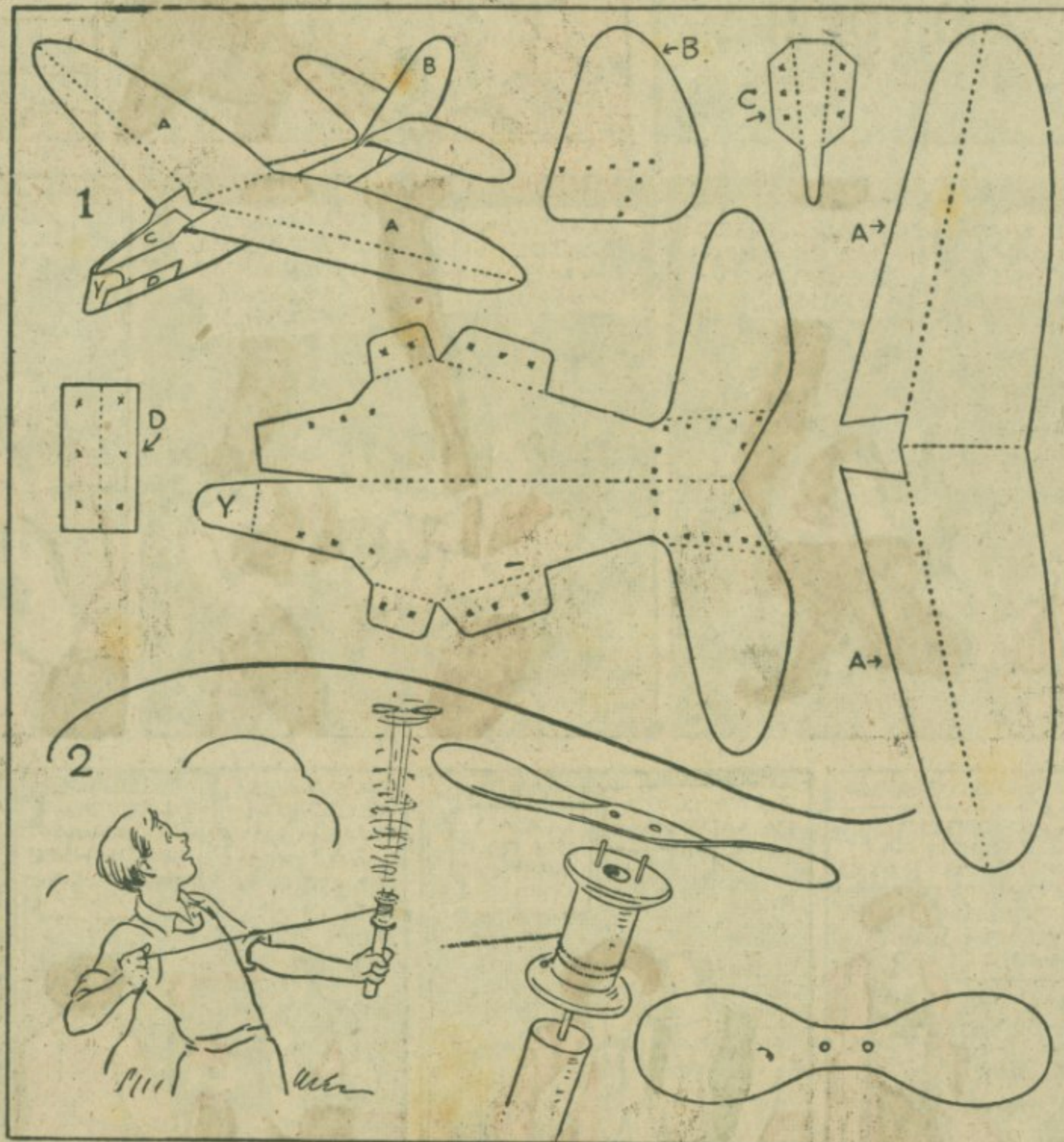
генти су немилеце удајали дугачким штапом по поду или свитком хартије по пулту.

кући сматрало као доказ посебне пореске способности. Тај порез звао се димница.

... први есперантски часопис звао се „Ла Есперантисмо“. Почео је да излази 1889 у Нирибергу, а престао 1895 године.

ДЕДИЧНЕ ВЕШТИНЕ

МАЛИ АВИОН

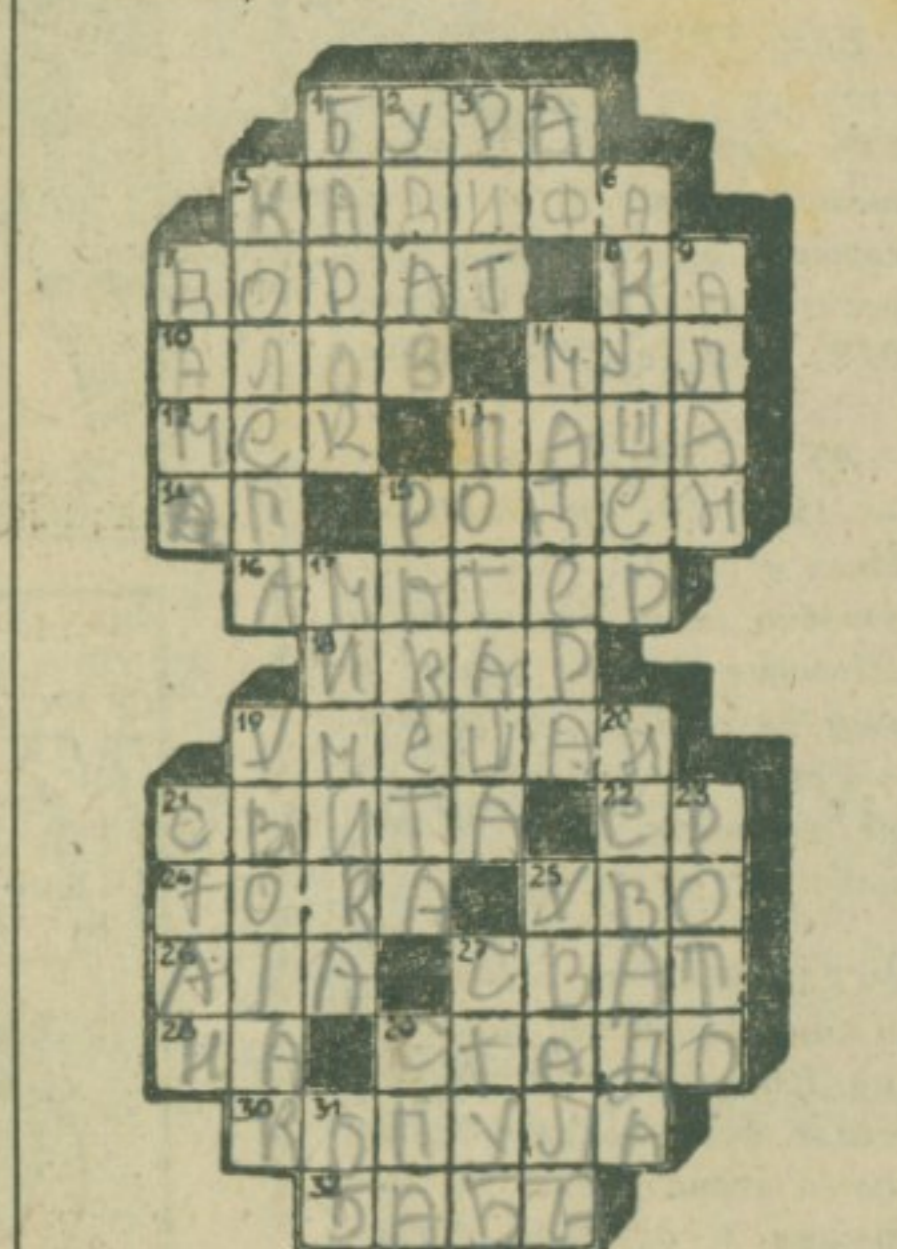

Доносимо шему која ће вам помоћи да начините мали авион. Исеците (или прорезајте) цртеже који се налазе под 1) и прилепите их на картон. Водите рачуна да сваки део будућег авиона означите одређеним словима, као што се то види на шеми. Свака површина коју треба залепити означена је са X. Пошто сте обезбавили картон за тело, пресавијте га преко средине дуж испрекидане линије. Пресавијте затим крила на реву. Кад сте то учинили, пресавијте делове за лепљење на крилима ће почитавати крила. Премажите леги ком са обе стране део будућег кормила ограничена знацима X, како то показује цртеж В. Пресавијте „нос“ авиона у Y и добро га залепите за предњи део трупа. Мали картон означен са С, пошто сте га премазали лепком, ставите на задњи део трупа. На-

УКРАШЕЊЕ

Водоравно: 1) јак ветар; 5) плив; 7) коњ првенкасте плаке; 8) предлог; 10) рибарска мрежа; 11) врста меког муслина; 12) једна физичка особина материје; 13) стара турска титула; 14) хемиски знак за сребро; 15) чувени француски вајар (1840—1917); 16) љубитељ, непрофесионалац; 18) сиви Делалов (мит); 19) способан спортист; 21) врста музичке композиције; 22) слово латинице; 24) врста капе; 25) орган чула слуха; 26) света (турци); 27) учесник на свадби; 28) предлог; 29) крло; 30) веза, спона; 32) планина у Македонији.

Усправно: 1) праван у архитектури у 17 веку; 2) врста змије; 3) мочвара; 4) иницијали француског књижевника (1844—1924); 5) друг на послу; 6) један лекар специјалиста; 7) шаховска фигура; 8) страна мушког име; 11) острво у Атлантском Океану; 13) калијум-карбонат; 15) погонски део вештачког сателита; 17) изражајни покрет лица; 18) ковчуга; 20) држава у САД; 21) пребивалиште; 23) врста штампарске хартије; 25) географски појам; 27) део грађевинске конструкције; 29) бања у Белгији; 31) река у Азији.

РЕШЕЊЕ ИЗ ПРОШЛОГ БРОЈА

Водоравно: 1) роба; 5) субота; 7) шебој; 9) то; 10) анија; 11) кап; 12) рен; 13) лама; 14) ак; 15) корал; 16) Амазон; 18) инат; 19) гнајат; 21) клада; 22) ам; 24) Лаба; 25) ски; 26) амо; 27) слон; 28) со; 29) Илова; 30) Чикаго; 32) сода.

Усправно: 1) рубин; 2) обод; 3) бој; 4) ат; 5) Сенска; 6) атаман; 7) шара; 8) опал; 11) карота; 13) Лозана; 15) Канада; 17) Мирабо; 19) Гламоч; 20) Таково; 21) клас; 23) мина; 25) слога; 27) слад; 29) ико; 31) Ис.

